

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

**ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΠΑΠΑΔΗΜΑΤΟΥ ΕΥΠΡΑΞΙΑ

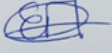
A.M.667

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Πόργος, 2018

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Βεβαιώνω ότι είμαι ο συγγραφέας αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στη εργασία. Επίσης, έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές είναι ακριβώς είτε παραφρασμένες. Ακόμη, δηλώνω ότι αυτή η εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ειδικά για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία ότι θα αναλάβω πλήρως τις συνέπειες αν αποδειχτεί ότι δεν μου ανήκει.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ	ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ	ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Παπαδημάτου Ευπραγία	667	

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το φαινόμενο μετακίνησης από έναν τόπο σε έναν άλλο, με ή χωρίς διαμονή, για ορισμένο χρονικό διάστημα και για επαγγελματικούς ή ψυχαγωγικούς λόγους αποκαλείται τουρισμός. Ο τουρισμός δημιουργεί σημαντικά οφέλη στην οικονομία και στην κοινωνία μιας χώρας μέσα από την κοινωνική ευημερία και την εμφάνιση νέων επαγγελμάτων. Διακρίνεται σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού οι οποίες διαφοροποιούνται από το συνηθισμένο μαζικό τουρισμό. Ο εναλλακτικός τουρισμός δίνει έμφαση στα κίνητρα που χαρακτηρίζουν τις μορφές και ωθούν τον τουρίστα να ταξιδέψει. Σημαντικές προϋποθέσεις στην διαμόρφωση τους, διαδραματίζουν οι πόροι που διαθέτει ο κάθε τόπος, η δημιουργία απαραίτητων εγκαταστάσεων και γενικότερα η οργάνωση που απαιτείται για την εφαρμογή τους. Η παρούσα πτυχιακή εργασία μελετά τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού που υπάρχουν ή έχουν τη δυνατότητα ανάπτυξης στη Περιφέρεια Ιονίων νήσων. Γίνεται αναφορά σε μερικές μορφές και στις δραστηριότητες που συμπεριλαμβάνονται σ' αυτές. Για την διερεύνηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στα Ιόνια νησιά διεξήχθη έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

Λέξεις-κλειδιά: Τουρισμός, εναλλακτικές μορφές τουρισμού, Περιφέρεια Ιονίων νήσων, εγκαταστάσεις, δραστηριότητες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	4
ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	6
ΛΙΣΤΑ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ.....	7
ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ- ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	11
1.1 Η έννοια του τουρισμού.....	11
1.2 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ.....	16
2.1 Αγροτουρισμός.....	16
2.2 Οικοτουρισμός.....	19
2.3 Πολιτιστικός Τουρισμός.....	23
2.4 Τουρισμός υγείας.....	26
2.5 Κοινωνικός Τουρισμός.....	27
2.6 Θαλάσσιος Τουρισμός.....	29
2.7 Αθλητικός Τουρισμός.....	32
2.8 Θρησκευτικός Τουρισμός.....	33
2.9 Τουρισμός Περιπέτειας.....	37
2.10 Περιπατητικός Τουρισμός.....	38
2.11 Γαστρονομικός Τουρισμός.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	44
3.1 Απαραίτητοι πόροι	44
3.2 Υποδομές – εγκαταστάσεις.....	45
3.3 Φορείς εναλλακτικών μορφών τουρισμού.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΕΡΕΥΝΑ – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	52

4.1 Μεθοδολογία έρευνας.....	52
4.2 Αποτελέσματα.....	54
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	71
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	80

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 4.1: Δεδομένα ερώτησης 9.....	59
Πίνακας 4.2: Δεδομένα ερώτησης 14.....	61
Πίνακας 4.3: Ποσοστά απαντήσεων της ερώτησης 14.....	70

ΛΙΣΤΑ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 4.1: Φύλο ερωτώμενου.....	55
Γράφημα 4.2: Μορφωτικό επίπεδο ερωτώμενου.....	56
Γράφημα 4.3: Είδος επιχείρησης δείγματος.....	56
Γράφημα 4.4: Οικονομικό επίπεδο των πελατών της επιχείρησης.....	57
Γράφημα 4.5: Ηλικίες απήχησης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.....	62
Γράφημα 4.6: Επίπεδο μέσης δαπάνης πελατών εναλλακτικών μορφών τουρισμού....	63
Γράφημα 4.7: Βασικοί πελάτες εναλλακτικών μορφών τουρισμού.....	63
Γράφημα 4.8: Εθνικότητα αλλοδαπών τουριστών εναλλακτικών μορφών εναλλακτικών μορφών τουρισμού.....	64
Γράφημα 4.9: Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στη περιοχή.....	65
Γράφημα 4.10: Κατάλληλες υποδομές για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....	66
Γράφημα 4.11: Υποδομές για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.....	67
Γράφημα 4.12: Το ποσοστό προώθησης της τοπικής ανάπτυξης από τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....	67
Γράφημα 4.13: Το ποσοστό ικανοποιητικής προβολής των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.....	68
Γράφημα 4.14 Το ποσοστό επιλογής των μορφών που μπορούν να αναπτυχθούν στη περιφέρεια Ιονίων νήσων.....	69

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 2.1: Αγρόκτημα Αμπελόστρατες στη Ζάκυνθο.....	19
Εικόνα 2.2: Λίμνη Αντινιώτη στη Κέρκυρα.....	22
Εικόνα 2.3: Παλιά Μονή Αγίου Γερασίμου στη Κεφαλονιά.....	34
Εικόνα 2.4: Νέα Μονή Αγίου Γερασίμου στη Κεφαλονιά.....	34
Εικόνα 2.5: Ναός Αγίου Διονυσίου και Μονή Στροφάδων στη Ζάκυνθο.....	35
Εικόνα 2.6: Ιερά Μονή Φανερωμένης στη Λευκάδα.....	36

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα, λοιπόν, της παρούσας πτυχιακής εργασίας έχει ως αντικείμενο τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού στη Περιφέρεια Ιονίων νήσων. Για την εύρεση βιβλιογραφικών πηγών χρησιμοποιούνται βιβλία, ηλεκτρονικές πηγές και άρθρα από περιοδικά και εφημερίδες. Αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια τα οποία χωρίζονται σε υποενότητες. Παρακάτω γίνεται εκτενή αναφορά στη θεματική του κάθε κεφαλαίου.

Το 1^ο κεφάλαιο αναφέρεται στην έννοια του τουρισμού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ο τουρισμός είναι ένα φαινόμενο που απασχολεί κάθε χώρα και γενικότερα κάθε περιοχή, καθώς αποτελεί σημαντικό πυλώνα της τοπικής ανάπτυξης. Πρόκειται για πολύτιμο κλάδο της οικονομίας, λόγω των εσόδων που αποκομίζουν οι χώρες, χάριν του τουρισμού. Δημιουργεί νέα επαγγέλματα, κυρίως εποχιακά και ενισχύει τη τουριστική βιομηχανία. Παράλληλα, προσφέρει σημαντικά οφέλη στον ταξιδιώτη όπως χαλάρωση, ξεκούραση, ψυχαγωγία και γνωριμία με το περιβάλλον και τον πολιτισμό του τόπου που επισκέπτεται. Κύριοι λόγοι για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού είναι η αναζήτηση του διαφορετικού, η αποφυγή της καθημερινότητας μέσω των διακοπών, αλλά και επαγγελματικοί λόγοι. Διακρίνεται σε δύο βασικές κατηγορίες, τον μαζικό και τον εναλλακτικό τουρισμό. Ο μαζικός τουρισμός πρόκειται για το κλασικό μοντέλο του τουρισμού που έχει ως βασικό στόχο την χαλάρωση και τη διασκέδαση, χωρίς ο ταξιδιώτης να συμμετέχει σε δραστηριότητες αξιοποιώντας μ' αυτόν τον τρόπο, τους πόρους μιας περιοχής. Ο εναλλακτικός τουρισμός, χωρίζεται σε διάφορες μορφές, στις οποίες οι περισσότερες προβάλλουν τον σεβασμό απέναντι στο περιβάλλον και στον πολιτισμό της κάθε χώρας, την επαφή του ανθρώπου με τη φύση και τα ήθη και έθιμα του κάθε τόπου. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού ανάλογα με το κίνητρο του ταξιδιού περιλαμβάνουν δραστηριότητες με τις οποίες ο τουρίστας γνωρίζει την περιοχή που επισκέπτεται.

Επιπλέον, στο 2^ο κεφάλαιο δίνεται βάρος στην ανάλυση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Όπως το θέμα έτσι και το 2^ο κεφάλαιο έχει ως μελέτη περίπτωσης την Περιφέρεια Ιονίων νήσων. Η επιλογή της συγκεκριμένης περιφέρειας, έγινε διότι πρόκειται για νησιά. Στα νησιά ο τουρισμός είναι έντονα διαδεδομένος. Έτσι, μέσω της εργασίας διερευνάται η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών στη περιφέρεια, στην οποία ανήκουν τα νησιά Κεφαλονιά, Κέρκυρα, Ζάκυνθος, Λευκάδα, Ιθάκη και Παξοί. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού που περιλαμβάνει το κεφάλαιο είναι ο αγροτουρισμός, ο οικοτουρισμός, ο πολιτιστικός, ο τουρισμός υγείας, ο κοινωνικός, ο θαλάσσιος, ο αθλητικός, ο θρησκευτικός, ο

τουρισμός περιπέτειας, ο περιπατητικός και ο γαστρονομικός τουρισμός. Αναλύονται τα χαρακτηριστικά των μορφών και οι δυνατότητες που προσφέρουν στον τουρίστα. Μετά την ερμηνεία της κάθε μορφής παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ιονίων νήσων που καταστούν δυνατά τα νησιά για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Πιο συγκεκριμένα, με τη χρήση κυρίως ηλεκτρονικών πηγών, αναφέρονται παραδείγματα αγροτουριστικών καταλυμάτων στη περιφέρεια, πολιτιστικών και θρησκευτικών αξιοθέατων, ιαματικών νερών, τουριστικών καταλυμάτων κοινωνικού τουρισμού, θαλάσσιων σπορ και αθλητικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στα νησιά. Επίσης, παρατίθενται παραδείγματα extreme sports, πεζοπορικών διαδρομών, τοπικών προϊόντων και εδεσμάτων των νησιών.

Το 3^ο κεφάλαιο αφορά τις προϋποθέσεις ανάπτυξης και εφαρμογής των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στους απαραίτητους πόρους, φυσικούς και ανθρωπογενείς που θα πρέπει να διαθέτει μια περιοχή, στις υποδομές που απαιτούνται για την εφαρμογή τους αλλά και στους φορείς προώθησης και προστασίας των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Το 4^ο κεφάλαιο παρουσιάζει την ερευνητική μεθοδολογία και τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού στη περιφέρεια Ιονίων νήσων. Πρόκειται για πρωτογενή έρευνα εφόσον για την άντληση πληροφοριών χρησιμοποιούνται ερωτηματολόγια τα οποία συμπληρώνονται από τις τουριστικές επιχειρήσεις των Ιονίων νησιών. Οι επιχειρήσεις ερωτούνται κυρίως για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών στη περιοχή τους. Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων με τη βοήθεια πινάκων και γραφημάτων. Η εργασία ολοκληρώνεται με την παράθεση ορισμένων συμπερασμάτων που προκύπτουν από τα κεφάλαια. Τα συμπεράσματα αφορούν και τα ερωτηματολόγια. Τέλος, μετά από τα κεφάλαια και τα συμπεράσματα ακολουθεί το παράρτημα όπου ο αναγνώστης μπορεί να βρει το ερωτηματολόγιο της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^Ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 Η έννοια του τουρισμού

Ο τουρισμός είναι το αποτέλεσμα της μετακίνησης των ανθρώπων από ένα μέρος σε ένα άλλο με σκοπό να εκπληρώσουν τις ψυχαγωγικές τους ανάγκες. Πρόκειται για ένα φαινόμενο στο οποίο ο άνθρωπος νιώθει την ανάγκη να έρθει σε επαφή με το περιβάλλον, την ιστορία και το πολιτισμό μιας χώρας, μιας περιοχής ή γενικότερα ενός τόπου και έχει ως στόχο την ξεκούραση, την αναψυχή αλλά και τη ψυχαγωγία. Επιθυμούν να γνωρίσουν διαφορετικούς προορισμούς από τους τόπους μόνιμης κατοικίας τους και είναι έντονο το στοιχείο αλλαγής περιβάλλοντος. Κάνουν τουρισμό για να μπορέσουν να απομακρυνθούν από την καθημερινότητα και τα προβλήματα. Επιζητούν την χαλάρωση μέσω των διακοπών τους. Κάθε τόπος προσπαθεί να προωθήσει τα τουριστικά ενδιαφέροντα που διαθέτει (φυσικά, πολιτιστικά κ.α.), διότι ο τουρισμός έχει σημαντικά οφέλη για αυτόν. Δηλαδή, κάθε τόπος προβάλλει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, για τα οποία είναι γνωστός προκειμένου να προσελκύσει το ενδιαφέρον των επισκεπτών. Αποτελεί πηγή εσόδων για το μέρος στο οποίο επικρατεί, καθώς συνιστά ένα πολύ σημαντικό κλάδο της οικονομίας για κάθε χώρα. Αυτό συμβαίνει επειδή παρέχει εποχιακές εργασίες, δηλαδή αναπτύσσονται νέα επαγγέλματα, τα οποία συντελούν στη μείωση της ανεργίας και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των ατόμων. Τα δυο απαραίτητα στοιχεία που συγκροτούν τον τουρισμό είναι το ταξίδι και η διαμονή. Το ταξίδι πραγματοποιείται είτε εντός είτε εκτός χώρας και ο σκοπός του μπορεί να είναι επαγγελματικός ή ψυχαγωγικός. Σημαντικό χαρακτηριστικό του τουρισμού είναι η φιλοξενία, που συνδυάζει την υποδοχή και την εξυπηρέτηση των τουριστών από τους κατοίκους του τόπου προορισμού. Σε αυτό το χαρακτηριστικό εντάσσονται και οι διάφορες κατηγορίες επιχειρήσεων που διαθέτει ο τουριστικός κλάδος όπως επιχειρήσεις φιλοξενίας, μεταφορών, εστίασης κλπ. Στις κατηγορίες αυτές ανήκουν τα ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, εστιατόρια, ναυτιλιακές και αεροπορικές εταιρείες κ.α. Ωστόσο, οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για να κάνει κάποιος άνθρωπος τουρισμό είναι ο ελεύθερος χρόνος, οι διαθέσιμοι χρηματικοί πόροι, η διάθεση για ταξίδι και τα μεταφορικά μέσα που χρειάζονται για την πραγματοποίηση του ταξιδιού.

(<https://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3483/1046.pdf>) [25/06/2017]

Η αρχή του τουρισμού, στη σύγχρονη εποχή ξεκίνησε στην Αγγλία το 1841 όταν ο Thomas Cook οργάνωσε μια μονοήμερη εκδρομή με τρένο από το Leicester στο Loughborough. Είναι πολύ σημαντικός για τον τουρισμό, αφού «το 1845 έγινε ο πρώτος ταξιδιωτικός πράκτορας» (Παπαγεωργίου, 2007). Παράλληλα, σε όλη τη διάρκεια των χρόνων δημιουργήθηκαν διάφοροι παράγοντες που βοήθησαν στην ανάπτυξη του τουρισμού όπως η αύξηση του εισοδήματος, η μείωση των ωρών εργασίας που συνεπάγεται περισσότερος ελεύθερος χρόνος, η παροχή άδειας στους εργαζομένους που τους δίνει την ευκαιρία να ταξιδέψουν, η βελτίωση των συγκοινωνιακών μέσων και η δημιουργία τουριστικών υποδομών. Σημαντική είναι η ανάγκη του ανθρώπου για διακοπές που συνδυάζει την ξεκούραση και την διασκέδαση ταυτόχρονα και η περιέργεια του ατόμου για να γνωρίσει τους πολιτισμούς άλλων χωρών.

Διάφοροι επιστήμονες προσπάθησαν να ερμηνεύσουν το φαινόμενο του τουρισμού. Σύμφωνα με τους Hunziker και Krapf (1942), «ο τουρισμός έπρεπε να οριστεί ως το σύνολο των φαινομένων και σχέσεων που προκύπτουν από την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού και τη διαμονή των μη μόνιμων κατοίκων, εφόσον δεν οδηγούν σε μόνιμη διαμονή και δεν συνδέονται με καμία κερδοσκοπική δραστηριότητα» (Ηγουμενάκης & Ηγουμενάκης 2013: 22). Παρόμοια, ο Tribe (1997) προσπάθησε να ορίσει τον τουρισμό ως «το σύνολο των φαινομένων και των σχέσεων που προκύπτουν από τις αλληλεπιδράσεις στις περιοχές προέλευσης και προορισμού τουριστών, προμηθευτών, κυβερνήσεων, κοινωνιών και περιβαλλόντων» (Holden 2008: 19-20). Επιπλέον, σημαντικός είναι ο ορισμός του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (WTO, 1994) που αναφέρει ότι ο τουρισμός περιλαμβάνει «τις δραστηριότητες των ατόμων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε περιοχές εκτός του συνηθισμένου περιβάλλοντος τους, για χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός συνεχόμενου έτους, για αναψυχή, επαγγελματικούς ή άλλους λόγους» (Lichorish & Jenkins 2004: 61).

1.2 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Ο τουρισμός πρόκειται για ένα φαινόμενο το οποίο εμφανίζεται σε διάφορες μορφές και κατηγοριοποιείται ανάλογα με τις ανάγκες και τους λόγους για τους οποίους ταξιδεύουν οι άνθρωποι. Η βασική κατηγοριοποίηση του τουρισμού είναι σε μαζικό ή σκληρό τουρισμό και εναλλακτικό ή ήπιο τουρισμό. Ο μαζικός αφορά τη συνηθισμένη μορφή τουρισμού που περιέχει δραστηριότητες οι οποίες έχουν ως πρωτεύον στοιχείο την αναψυχή και την ξεκούραση. Συνήθως, δημιουργεί σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον λόγω της

τουριστικής ανάπτυξης , που οφείλεται στην οικοδόμηση τουριστικών υποδομών που αλλοιώνουν το φυσικό περιβάλλον. Ο μαζικός τουρισμός αφορά τις παραθαλάσσιες διακοπές, ενώ ο εναλλακτικός συμπληρώνει τον μαζικό με δραστηριότητες ειδικών ενδιαφερόντων. Ο εναλλακτικός τουρισμός αποτελείται από δραστηριότητες στις οποίες ο άνθρωπος συμμετέχει ενεργά. Προσφέρει εξειδικευμένα προϊόντα και υπηρεσίες που έχουν ως κύρια χαρακτηριστικά το σεβασμό απέναντι στις τοπικές ιδιαιτερότητες, τη προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και το ενδιαφέρον για τον πολιτισμό ενός τόπου. Αυτό αποδεικνύεται από τον ορισμό που υποστηρίζουν οι Eadington & Smith (1992) ότι ο εναλλακτικός τουρισμός πρόκειται για «μορφές τουρισμού που είναι συμβατές με τις περιβαλλοντικές και τις κοινωνικές αξίες της περιοχής και οι οποίες επιτρέπουν τόσο στη κοινωνία υποδοχής όσο και στους επισκέπτες να απολαύσουν μία θετική και αξιόλογη αλληλεπίδραση και κοινές εμπειρίες» (Σωτηριάδης & Φάρσαρη 2009:42). Η κάθε μορφή εναλλακτικού τουρισμού στηρίζεται σε μία συγκεκριμένη θεματική. Απευθύνονται σε ανθρώπους που μέσω των διακοπών τους επιζητούν τη συμμετοχή τους σε διαφορετικές δραστηριότητες. Έτσι, πολλές επιχειρήσεις (ταξιδιωτικά γραφεία, tour operators, ξενοδοχεία), πλέον οργανώνουν και εφαρμόζουν μορφές τουρισμού που σχετίζονται με τα διαφορετικά κίνητρα των τουριστών, όταν επισκέπτονται ένα μέρος. Συνεπώς, οι τουρίστες αναζητούν νέα κίνητρα για το ταξίδι τους που έχουν σχέση με το περιβάλλον, τη θρησκεία, το πολιτισμό, την υγεία, την άθληση, την περιπέτεια κ.α.

Επομένως, ο εναλλακτικός τουρισμός πρόκειται για ένα σύνολο από διάφορα στοιχεία που συγκροτούν διαφορετικές μορφές τουρισμού. Έτσι, σύμφωνα με τους de Kant(1992) και Lanfant & Graburn(1992), «ο εναλλακτικός τουρισμός είναι ένα συνονθύλευμα πραγμάτων, αντιλήψεων και μορφών τουρισμού» (Σωτηριάδης & Φάρσαρη 2009: 38). Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη ποιότητα των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και στις επιθυμίες των τουριστών. Οι τουρίστες που ενδιαφέρονται για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι πιο συνειδητοποιημένοι σε σχέση με το περιβάλλον και σέβονται το πολιτισμό της κάθε χώρας. Οι προτιμήσεις των τουριστών αλλάζουν, καθώς φεύγουν από το μοντέλο του μαζικού τουρισμού που έχει ως στόχο την ξεκούραση, την αναψυχή και τη ψυχαγωγία. Οι βασικοί παράγοντες που οδήγησαν στην ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι η ανάγκη των τουριστών να γνωρίσουν νέες εμπειρίες μέσω των διάφορων δραστηριοτήτων, η αποφυγή αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον και η ευαισθητοποίηση για την προστασία του κάθε τόπου. Για την διαμόρφωση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού δίνεται έμφαση

στα κίνητρα που χαρακτηρίζουν κάθε μορφή αλλά και στη δημιουργία υποδομών που απαιτούνται για την εφαρμογή τους, καθώς η οργάνωση τους είναι διαφορετική σε κάθε μορφή. Σπουδαίο ρόλο στην ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού παίζει η τοποθεσία στην οποία εμφανίζονται και τα τουριστικά ενδιαφέροντα με τα οποία ασχολούνται οι τουρίστες, μέσω των πόρων που διαθέτει το μέρος. Δίνουν την δυνατότητα ενδογενούς ή τοπικής ανάπτυξης, αφού προσφέρουν περισσότερα έσοδα στις επιχειρήσεις του ντόπιου πληθυσμού των τουριστικών προορισμών. Συνήθως, ο εναλλακτικός τουρίστας δεν επιλέγει καταλύματα πολυτελή αλλά καταλύματα που αντιπροσωπεύουν την κουλτούρα των ντόπιων κατοίκων ενός προορισμού και τον τρόπο ζωής τους. Μία διαφορά του μαζικού τουρισμού με τον εναλλακτικό είναι ότι ο μαζικός επικρατεί κυρίως σε αστικές περιοχές, ενώ ο εναλλακτικός συμβάλλει στη σταδιακή βελτίωση μικρών περιοχών όπως είναι τα χωριά, στα οποία αναπτύσσονται ο οικοτουρισμός και ο αγροτουρισμός. Αυτές οι εναλλακτικές μορφές έχουν έντονο το στοιχείο της επαφής με τη φύση και οι τουρίστες έρχονται σε συχνές επαφές με τον ντόπιο πληθυσμό, μαθαίνουν τα ήθη και τα έθιμα του τόπου που επισκέπτονται και συμμετέχουν σε εργασίες των κατοίκων. Παράλληλα, ο εναλλακτικός τουρισμός αξιοποιεί τους πόρους μια περιοχής χρησιμοποιώντας τους για την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων που απευθύνεται σε μία συγκεκριμένη εναλλακτική μορφή τουρισμού.

(http://www.hellenistyka.umk.pl/data_uploaded/file/Materialy/nowogrecki/Turystyka%20masowa.pdf) [28/06/2017]

Ο εναλλακτικός τουρισμός σχετίζεται με την έννοια του αειφόρου τουρισμού που θεωρείται περισσότερο βιώσιμος. Η λέξη βιώσιμος αφορά την εξασφάλιση συνθηκών διαβίωσης που δεν διαταράσσουν μακροπρόθεσμα την οικολογική ισορροπία. Ο αειφόρος τουρισμός δεν προκαλεί μεταβολές στο περιβάλλον, βοηθά στην ανάπτυξη ενός τόπου και στη προστασία και στη διατήρηση των πόρων ενός τουριστικού προορισμού. Σύμφωνα με τον Butler(1996), «αειφόρος τουρισμός είναι αυτός που αναπτύσσεται και διατηρείται σε μια περιοχή (κοινωνία, περιβάλλον) με τέτοιο τρόπο και σε τέτοια κλίμακα που να παραμένει βιώσιμος για μια αορίστου χρόνου περίοδο και που να μην υποβαθμίζει ή να μεταβάλλει το περιβάλλον (ανθρώπινο και φυσικό), μέσα στο οποίο λειτουργεί» (Ανδριώτης 2005: 63-64).

Για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών απαραίτητο είναι να διερευνηθούν τα τουριστικά ενδιαφέροντα με τα οποία μπορούν να απασχοληθούν οι τουρίστες σε έναν προορισμό. Δηλαδή, τι διαθέτει ένας προορισμός έτσι ώστε να προσελκύσει τουρίστες. Τα τουριστικά ενδιαφέροντα αφορούν τη φύση, τον πολιτισμό και τα μέσα υποδοχής και

φιλοξενίας των τουριστών. Με βάση τα τουριστικά ενδιαφέροντα διαμορφώνονται και οι δραστηριότητες οι οποίες ανήκουν στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τα κίνητρα και τους σκοπούς του ταξιδιού, με τα χαρακτηριστικά των τουριστών, με το χρόνο που χρειάζεται για τις δραστηριότητες και με τις εγκαταστάσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή τους. Τα κίνητρα που ωθούν τους τουρίστες να ασχοληθούν με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι η αγάπη για τη φύση και τη προστασία του περιβάλλοντος (οικοτουρισμός), ο αθλητισμός (αθλητικός τουρισμός), ο πολιτισμός (πολιτιστικός τουρισμός) και η διαβίωση στην ύπαιθρο και η συμμετοχή των τουριστών σε εργασίες της υπαίθρου (αγροτουρισμός). Βέβαια υπάρχουν και άλλα κίνητρα όπως η θρησκεία (θρησκευτικός τουρισμός) και η περιπέτεια (τουρισμός περιπέτειας) που εξαρτώνται από τις ανάγκες και τις εμπειρίες που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν μέσω των διακοπών τους. (<http://www.travellersgreece.com>) [7/07/2017]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^Ο

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Η Ελλάδα πρόκειται για μια χώρα που αποτελεί δημοφιλή προορισμό για διακοπές, διότι φημίζεται για τον πολιτισμό της, τον ήλιο, την θάλασσα, τα πολυάριθμα νησιά, τα βουνά, τις λίμνες, τα ποτάμια αλλά και τη φιλοξενία των κατοίκων της. Ωστόσο, πλέον έχουν αρχίσει να εφαρμόζονται οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες εκμεταλλεύονται όλα τα παραπάνω, καθώς αποτελούν τα κίνητρα για την ανάπτυξη τους και για την προσέλκυση των τουριστών στην Ελλάδα. Το κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθεί με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού στη περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Η περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι μία από τις δεκατρείς περιφέρειες της Ελλάδας. Αποτελείται από τους νομούς Κέρκυρας, Κεφαλληνίας, Λευκάδας και Ζακύνθου. Περιλαμβάνει τα περισσότερα από τα νησιά των Επτανήσων, εκτός από τα Κύθηρα και Αντικύθηρα, που ανήκουν διοικητικά στην νομαρχία Πειραιά και κατ' επέκταση στην περιφέρεια Αττικής, και την Ελαφόνησο, που ανήκει στον νομό Λακωνίας. Η έδρα της Περιφέρειας βρίσκεται στην Κέρκυρα. Τα Ιόνια νησιά βρίσκονται κατά μήκος της δυτικής ηπειρωτικής ακτής της Ελλάδας (<http://agro Xenia.net/>) [3/08/2017]. Στο νομό της Κέρκυρας ανήκει η Κέρκυρα, το νησί Παξοί και άλλα μικρότερα νησιά (<http://kerkyrainfo.gr/>) [5/08/2017]. Ο νομός Κεφαλληνίας περιλαμβάνει την Κεφαλονιά, την Ιθάκη και κάποια άλλα μικρότερα νησιά του Ιονίου Πελάγους. Ο νομός Λευκάδας περιλαμβάνει τη Λευκάδα και κάποια άλλα μικρότερα νησιά (<http://www.xarths-ellados.gr/>) [5/08/2017].

2.1 Αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός πρόκειται για μια εναλλακτική μορφή τουρισμού που έχει ως κίνητρο τη γνωριμία του ανθρώπου με τη φύση και την ύπαιθρο, μέσω της συμμετοχής του σε αγροτικές εργασίες. Περιλαμβάνει, δύο κύρια στοιχεία τα οποία είναι το ταξίδι με κίνητρο τη διαμονή σε υποδομές της υπαίθρου όπως ξενώνες, αγροκτήματα, ξενοδοχεία και τη συμμετοχή σε δραστηριότητες της υπαίθρου. Οι δραστηριότητες που περιέχει δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον και αναδεικνύουν την περιοχή στην οποία εφαρμόζεται. Επιπλέον, τα άτομα που κάνουν αγροτουρισμό είναι συνήθως κάτοικοι πόλεων που επιδιώκουν τη φυγή από τη καθημερινότητα των αστικών

περιοχών μέσω της επαφής τους με τη φύση και τους κατοίκους των αγροτικών περιοχών. Η διαμονή των τουριστών μπορεί να είναι σε φάρμα αλλά και σε οποιοδήποτε κατάλυμα που βρίσκεται κοντά στην ύπαιθρο. Επίσης, έχουν τη δυνατότητα να δοκιμάσουν παραδοσιακά τοπικά προϊόντα όπως φαγητά, γλυκά και ποτά. Όλα αυτά αποδεικνύονται από τον ορισμό του ΙΤΑ(2008) ότι «στον αγροτουρισμό, οι τουρίστες που επιλέγουν αυτή τη μορφή τουρισμού διαμένουν είτε σε αγρόκτημα ή αγροτικό κατάλυμα (φάρμα ή ράντζο), μαζί ή σε διαφορετικό χώρο από τη γεωργική οικογένεια, παρατηρούν τις αγροτικές δραστηριότητες, τρέφονται με τα ίδια φαγητά και συχνά συμμετέχουν στις αγροτικές εργασίες» (Κοκκώσης, Τσάρτας & Γκρίμπα 2001: 136).

Επομένως, σύμφωνα με το υπουργείο τουρισμού στο άρθρο 21(Θέματα ειδικών μορφών τουρισμού-Αγροτουρισμός Ορισμοί), ο «Αγροτουρισμός είναι η ειδική μορφή τουρισμού η οποία αφορά την παροχή υπηρεσιών υποδοχής και φιλοξενίας ή και εστίασης σε χώρους λειτουργικά ενοποιημένους με αγροτικές εγκαταστάσεις, οι οποίες προσφέρονται συνδυαστικά με δραστηριότητες που σχετίζονται με την αγροτική παραγωγή όπως και με τη προστασία και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς αγροτικού τοπίου (<http://www.opengov.gr/yppol/?p=830>) [30/07/2017].

Ο αγροτουρισμός διακρίνεται σε δύο βασικές κατηγορίες:

1. Ο αμιγής αγροτουρισμός, όπου οι φιλοξενούμενοι πέρα από τον κύριο προορισμό τους (διακοπές- ανάπαυση), ασχολούνται είτε με αγροτικές εργασίες κατά κανόνα στο αγρόκτημα (περιποίηση ζώων, άρμεγμα, τυροκομία, θερισμός, τρυγητός, λιομάζωμα, οπωροκηπευτική, μελισσοκομία, κτλ.), είτε και πολλές φορές παράλληλα, με ψυχαγωγικές δραστηριότητες, από αυτές που τους προσφέρει το περιβάλλον της αγροτικής περιοχής (κολύμπι, ψάρεμα, πεζοπορία, ορειβασία, κυνήγι, ιππασία, κτλ.).
2. Ο σύνθετος αγροτουρισμός, όπου οι τουρίστες, πέρα από τις παραπάνω δραστηριότητες, που μπορούν να αναπτύξουν μάλλον περιθωριακά, ικανοποιούν κύρια, κάποιες προσωπικές ανάγκες τους, που μπορούν να αναπτύξουν μάλλον περιθωριακά, ικανοποιούν κύρια, κάποιες προσωπικές ανάγκες τους, που εξειδικεύουν τον αγροτουρισμό της περιοχής, όπως για παράδειγμα τουρισμός υγείας, αθλητισμού, φυσιολατρίας, θρησκείας, πολιτισμού (<https://agrotourism.wordpress.com/Οι-μορφές-αγροτουρισμού/>) [31/7/2017].

Ο αγροτουρισμός προσφέρει περισσότερα έσοδα στον αγροτικό πληθυσμό που οδηγεί στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της υπαίθρου και ειδικότερα στους ιδιοκτήτες

αγροκτημάτων. Επίσης, οι δραστηριότητες που περιλαμβάνει συμβάλλουν στη προστασία του περιβάλλοντος, αφού είναι φιλικές προς τη φύση. Συντελεί στη προώθηση των τοπικών προϊόντων και παραδόσεων, καθώς μ' αυτό τον τρόπο, γίνονται γνωστά τα ήθη και τα έθιμα των αγροτικών περιοχών. (<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/agrotourism>) [2/08/2018].

Παραδείγματα αγροτουριστικών καταλυμάτων στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Κεφαλονιά

Ένα παράδειγμα αγροτουριστικού καταλύματος στη Κεφαλονιά είναι το αγρόκτημα "ΛΕΒΕΝΤΗΣ" που βρίσκεται στη περιοχή της Λειβαθούς στη Κεφαλονιά. Οι δραστηριότητες που προσφέρει το κατάλυμα έχουν σχέση με την κτηνοτροφία, την παρασκευή γιαουρτιού, ψωμιού, τυριού, το φύτευμα λαχανικών, τον τρύγο και το λιομάζωμα. Ωστόσο, προσφέρουν σχεδόν όλα τα είδη αγροτικών εργασιών. Επιπλέον, οργανώνει και γεύματα (<http://www.leventis-kefalonias.gr/index.html>) [2/08/2017].

Κέρκυρα

Ένα παράδειγμα αγροτουριστικού καταλύματος στη Κέρκυρα είναι το αγρόκτημα Βιόπορος που περιβάλλεται από τη λιμνοθάλασσα Κορισσίων. Στο αγρόκτημα, οι επισκέπτες μπορούν να δοκιμάσουν διάφορα προϊόντα στο πρωινό τους όπως αυγά, ελιές, μαρμελάδες, φρέσκο ψωμί κ.α. Επιπλέον, μπορούν να απολαύσουν γεύματα από παραδοσιακές συνταγές της Κέρκυρας. Το αγρόκτημα παράγει κυρίως λαχανικά, ελαιόλαδο, μέλι και βότανα. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να πάρει μέρος σε διάφορες αγροτικές δραστηριότητες ανάλογα με την εποχή (<https://www.bioporos.gr/>) [7/08/2017].

Ζάκυνθος

Ένα παράδειγμα αγροτουριστικού καταλύματος στη Ζάκυνθο είναι το αγρόκτημα Αμπελόστρατες. Βρίσκεται κοντά στο χωριό Κοιλιάμενος. Οι τουρίστες μπορούν να συμμετέχουν σε διάφορες δραστηριότητες οι οποίες σχετίζονται με το πολιτισμό και με τη ζωή των αγροτών στο νησί. Κάποιες δραστηριότητες είναι η ιππασία ή η πεζοπορία στο δάσος. Επιπλέον, οι επισκέπτες μπορούν να δοκιμάσουν πρωινό από τοπικά προϊόντα, να επισκεφτούν αμπελώνες και να γευτούν ντόπια κρασιά, να συμμετέχουν σε δραστηριότητες

όπως το λιομάζωμα, παραγωγή τυριού και ψωμιού κ.α.
(<https://ecozante.com/gr/ampelostrates-farm>) [4/08/2017].

Εικόνα 2.1: Αγρόκτημα Αμπελόστρατες στη Ζάκυνθο

Πηγή: (<https://ecozante.com/gr/ampelostrates-farm>) [4/08/2017]

Λευκάδα

Γνωστό είναι το αγροτουριστικό κατάλυμα Σπασμένη Βρύση το οποίο βρίσκεται κοντά στο χωριό Καρυώτες στη Λευκάδα. Πολύ κοντά υπάρχει μια οικογενειακή φάρμα που ανήκει στο συγκεκριμένο κατάλυμα και διαθέτει αμπελώνες, ελιές, κήπο και διάφορα ζώα. Ο επισκέπτης μπορεί να πάρει μέρος σε οποιαδήποτε αγροτική δραστηριότητα επιθυμεί (<http://www.spasmenivrissi-studios.gr/agrotourismos.php>) [6/08/2017].

2.2 Οικοτουρισμός

Ο οικοτουρισμός πρόκειται για μια μορφή τουρισμού που βοηθά στην ανάπτυξη των περιοχών της υπαίθρου και ενισχύει την προστασία του περιβάλλοντος. Βασικό στοιχείο αποτελεί η συμμετοχή των τουριστών σε δραστηριότητες που αφορούν την άμεση επαφή του ανθρώπου με τη φύση. Σύμφωνα με τον ορισμό του WWF (World Wildlife Fund) Ελλάς , «οικοτουρισμός είναι ο τουρισμός στη φύση ο οποίος αντίθετα με τον μαζικό τουρισμό, δεν υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής όπου εφαρμόζεται, ενώ ταυτόχρονα προωθεί την προστασία του φυσικού, καταρχήν, αλλά και του πολιτιστικού περιβάλλοντος και τη διατήρηση της συνοχής του κοινωνικού ιστού» (<http://www.wwf.gr/>) [8/08/2017]. Επιπλέον, σύμφωνα με τον ορισμό του WTO (1993), η φέρουσα ικανότητα ορίζεται ως «Η μέγιστη χρήση μιας τοποθεσίας χωρίς να προκαλούνται αρνητικές συνέπειες στους διαθέσιμους πόρους καθώς και να μην μειώνεται η ικανοποίηση των τουριστών ή να ασκούνται αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνία, στην οικονομία και στον πολιτισμό της κάθε τουριστικής περιοχής» (Ανδριώτης 2005 :67).

Ο οικότουρισμός αφορά το ταξίδι που έχει ως κίνητρο την επαφή του τουρίστα με την ύπαιθρο μέσω της παρατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος. Οι τουρίστες είναι πιο ευαισθητοποιημένοι σε σχέση με το περιβάλλον και οι δραστηριότητες του οικότουρισμού έχουν ως κύρια χαρακτηριστικά την παρατήρηση, την περιήγηση και την διαμονή των επισκεπτών σε αγροτικές περιοχές.

Πιο συγκεκριμένα, ο οικότουρισμός ως μορφή τουρισμού εμπεριέχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

1. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές τουρισμού που έχουν πρόσβαση στη φύση και πρωταρχικό κίνητρο το να θαυμάσουν, να παρατηρήσουν και να εκτιμήσουν οι επισκέπτες τόσο το φυσικό περιβάλλον, όσο και τον παραδοσιακό πολιτισμό που υπάρχει στις προστατευόμενες περιοχές.

2. Περιλαμβάνει κατά ένα μέρος εκπαίδευση και ενημέρωση.

3. Είναι σε γενικές γραμμές οργανωμένος από μικρές τοπικές επιχειρήσεις.

4. Ο οικότουρισμός ελαχιστοποιεί τις αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό και οικονομικό-κοινωνικό-πολιτισμικό περιβάλλον.

5. Προάγει την προστασία των φυσικών περιοχών:

- ενισχύοντας την οικονομία των τοπικών αυτοδιοικήσεων, των οργανώσεων και των φορέων διαχείρισης που έχουν υπό την διαχείριση τους τις προστατευόμενες περιοχές

- δημιουργώντας θέσεις εργασίας και πηγές εισοδήματος στους τοπικούς πληθυσμούς

- ευαισθητοποιώντας τους κατοίκους των περιοχών καθώς και τους τουρίστες για την αναγκαιότητα διατήρησης του φυσικού και πολιτισμικού πλούτου (http://www.gnto.gov.gr/sites/default/files/files_basic_pages/Master_Plan_Agrotouristiki_2004.pdf) [9/08/2017].

Οικότουρισμός στη Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Κεφαλονιά και Ιθάκη

Η Κεφαλονιά, το μεγαλύτερο από τα νησιά του Ιονίου, είναι ιδιαίτερα προικισμένη με φυσική ομορφιά. Ένας τόπος γεμάτος αντιθέσεις και ποικιλία γεωλογικών φαινομένων,

πράσινου και υπέροχων ακτών. Πανύψηλα βουνά, γαλαζοπράσινες παραλίες, σπήλαια , υπόγειες λίμνες, και μια μεγάλη ποικιλία σπάνιων ειδών χλωρίδας και πανίδας, συνθέτουν το μοναδικό φυσικό περιβάλλον της Κεφαλονιάς. Ο Αίνος με υψόμετρο 1628 μ. είναι το δεύτερο μεγαλύτερο βουνό σε ελληνικό νησί και ένας από τους δέκα Εθνικούς Δρυμούς. Οι κορυφές και πλαγιές του πανέμορφου αυτού βουνού καλύπτονται από την μοναδική στον κόσμο σκουρόχρωμη κεφαλληνιακή ελάτη (*abies cephalonica*). Ο Αίνος αποτελεί καταφύγιο για πολλά είδη ενδημικών πουλιών και θηλαστικών και καλύπτεται από σπάνια είδη λουλουδιών, θάμνων και αρωματικών φυτών

([http://kefalonία-ithaca.gr/apartments/%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%b2%ce%b1%ce%bb%ce%bb%ce%bf%ce%bd/?lang=el](http://kefalonია-ithaca.gr/apartments/%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%b2%ce%b1%ce%bb%ce%bb%ce%bf%ce%bd/?lang=el)) [10/08/2017].

Η Ιθάκη είναι το πασίγνωστο νησί του Οδυσσέα, αλλά όχι τόσο γνωστό ως τουριστικό θέρετρο για διακοπές και ψυχαγωγικό προορισμό. Είναι όμως, ιδανικό μέρος για διακοπές οικοτουρισμού και δραστηριοτήτων, καθώς η ευγενική ομορφιά του, οι ανεξερεύνητες πράσινες κοιλάδες του, τα βουνά του και οι πολλές καθάρειες, κρυστάλλινες ακρογιαλιές του, το καθιστούν ιδεώδη προορισμό για τέλειες διακοπές σε όλες τις εποχές του χρόνου. Η Ιθάκη είναι ουσιαστικά δύο δασώδεις κορυφές βουνών πλούσιες σε χλωρίδα και πανίδα, οι οποίες ξεπετάγονται σχεδόν από το Ιόνιο Πέλαγος και ενώνονται στο κέντρο του νησιού με μια λεπτή εδαφική έκταση

(<http://kefalonία-ithaca.gr/apartments/%ce%b9%ce%b8%ce%b1%ce%ba%ce%b7/?lang=el>) [10/08/2017].

Ζάκυνθος

Πολύ σημαντικό για τον οικοτουρισμό είναι το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο το οποίο δημιουργήθηκε το 1999 για την προστασία και τη διάσωση των ζώων που υπάρχουν στη νότια Ζάκυνθο. Ασχολείται ιδιαίτερα με τις θαλάσσιες χελώνες *Caretta- Caretta* και τις φώκιες *Monachus- Monachus* (<http://www.zanteisland.com/el/talassio-parko-zakynthos.php>) [12/08/2017].

Κέρκυρα

Μεγάλο οικοτουριστικό ενδιαφέρον για τους τουρίστες προκαλεί η Κέρκυρα μέσα από τις λίμνες και τις λιμνοθάλασσες που διαθέτει. Για παράδειγμα, σημαντική είναι η

λιμνοθάλασσα Αντινιώτη στη βόρεια Κέρκυρα η οποία καλύπτει έκταση περίπου 400 στρεμμάτων. Βρίσκεται υπό τη συνθήκη Natura. Η λιμνοθάλασσα περιβάλλεται από αγριολούλουδα και καλαμιές και επιπλέον, εμφανίζονται διάφορα είδη πουλιών (<http://www.corfuland.gr/el/diafora/kerkyra/afieroma-stis-limnes-limnopoyles-kai-limnothalasses-tis-kerkyras.html>) [21/08/2017].

Εικόνα 2.2: Λιμνοθάλασσα Αντινιώτη στη Κέρκυρα

Πηγή: (<http://www.corfuland.gr/el/diafora/kerkyra/afieroma-stis-limnes-limnopoyles-kai-limnothalasses-tis-kerkyras.html>) [21/08/2017]

Λευκάδα

ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

Η Λευκάδα είναι ένας τόπος αυθεντικού φυσικού κάλλους υψηλής ποιότητας. Είναι ένα νησί με μεγάλο γεωλογικό και χλωριδικό πλούτο. Μέχρι το τέλος της τελευταίας παγετωνικής περιόδου (περίπου 10.000 χρόνια από τώρα) ήταν ενωμένη, μαζί με τα γειτονικά της νησάκια, με την απέναντι Ακαρνανική ακτή. Η άνοδος των νερών την απέκοψε από την ενδοχώρα, αλλά δεν την απομόνωσε. Είναι σχετικά ορεινός τόπος με όμορφα φαράγγια και μικρές ορεινές κοιλάδες και οροπέδια. Το έδαφος ανεβαίνει από τα Ανατολικά της παράλια και προς την Δύση, όπου κόβεται απότομα σχηματίζοντας εντυπωσιακούς λευκούς γκρεμούς. Πιθανότατα η Δυτική ακτή της είναι αποτέλεσμα της μεγάλης σεισμικότητας της Λευκάδας, μιας από τις ισχυρότερες διεθνώς. Στον Βορρά, όπου η Λευκάδα είναι εγγύτερα με την ηπειρωτική ακτή, σχηματίζεται η κυριότερη πεδιάδα της, ο Ελαιώνας, και η εντυπωσιακή της λιμνοθάλασσα, πλούσια σε ιχθυοπανίδα και ορνιθοπανίδα. Η άλλη μικρή της πεδιάδα βρίσκεται στο Νότιο άκρο της, στην περιοχή της Βασιλικής. Στα Νοτιοανατολικά η ακτογραμμή της σχηματίζει έντονο ανάγλυφο, με πολλούς γραφικούς ορμίσκους, με βάθος μεγαλύτερο του πλάτους τους, σαν μικρό φιόρδ. Ένα φαινόμενο ιδιαίτερα έντονο στο γειτονικό Μεγανήσι. Τα βουνά της είναι πλούσια σε πηγές, που ρέουν κυρίως προς τα

Ανατολικά και Βόρεια και κάποτε σχηματίζουν εποχιακούς μικρούς καταρράκτες. Αυτό, σε συνδυασμό με το εξαιρετικό της κλίμα και την εργατικότητα των κατοίκων της, έκανε την Λευκάδα ένα αγροτικό νησί σχετικά αυτόνομα διατροφικά, από τα αρχαία χρόνια. Στα πανέμορφα φαράγγια της Μέλισσας, των Χαραδιάτικων και του Δημοσαρίου, σώζονται ακόμη πολύ παλιοί νερόμυλοι, μάρτυρες της αγροτικής ευημερίας του παρελθόντος. Η ποικιλία και η ποιότητα του τοπίου της Λευκάδας είναι μια εξαιρετική εμπειρία για κάθε φυσιολάτρη, που μπορεί να την χαρεί πολύ εύκολα στα πολλά και ευχάριστα ορεινά μονοπάτια της.

<https://www.filoxeno.com/articles/intercept?categoryid=44252&lat=38.64111&lon=20.69751&place=%CE%9B%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%AC%CE%B4%CE%B1&polygonType=municipality&seotitle=%CF%86%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%BF-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B2%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD-%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%B1%CE%B4%CE%B1&flag=menu>

[16/10/2018]

2.3 Πολιτιστικός τουρισμός

Ο πολιτισμός μια χώρας αποτελείται από στοιχεία που χαρακτηρίζουν τον τρόπο ζωής των ανθρώπων στο παρελθόν και στο παρόν. Για αυτό το λόγο, στον πολιτισμό μιας χώρας εντάσσεται η ιστορία και η πολιτιστική της κληρονομιά.

Η πολιτιστική κληρονομιά είναι η κληρονομιά των φυσικών αντικειμένων και των άυλων χαρακτηριστικών μιας ομάδας ή κοινωνίας που κληρονομούνται από τις προηγούμενες γενιές, διατηρούνται στο παρόν και είναι κατοχυρωμένες για το όφελος των μελλοντικών γενεών. Συχνά όμως, αυτό που θεωρείται πολιτιστική κληρονομιά από τη μια γενιά μπορεί να απορριφθεί από την επόμενη γενιά, και να αναβιώσει με επιτυχία από την επόμενη γενιά επειδή το θεωρούν να αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της ταυτότητας τους (<http://www.seos-project.eu/modules/heritage-conservation/heritage-conservation-c02-p01.gr.html>)

[29/08/2017]. Έτσι, «Ο όρος "Πολιτιστική Κληρονομιά" αναφέρεται σε μνημεία, ομάδες κτισμάτων και χώρων με ιστορική, αισθητική, αρχαιολογική, επιστημονική, εθνολογική ή ανθρωπολογική αξία» (http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm) [29/08/2017].

Ωστόσο, ο πολιτιστικός τουρισμός αφορά το ταξίδι που έχει ως κίνητρο τη γνωριμία του ανθρώπου με τον πολιτισμό ενός τόπου και τη συμβολή του στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Περιλαμβάνει διάφορα στοιχεία που μπορούν να χαρακτηριστούν

ως τουριστικοί πόροι, καθώς ελκύουν τους τουρίστες που επισκέπτονται ένα τόπο. Τέτοια στοιχεία αποτελούν οι τέχνες, τα ήθη και τα έθιμα, η ιστορία, η θρησκεία, το φυσικό και δομημένο περιβάλλον και οι πολιτιστικές δραστηριότητες. «Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) θεωρεί πως πολιτιστικός τουρισμός είναι το ταξίδι που γίνεται με κίνητρο βασικά πολιτιστικό – περιλαμβάνοντας εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία, καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης» (<http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3468/1032.pdf>) [27/08/2017]. Επιπλέον, ως πολιτιστικός τουρισμός προσδιορίζεται η περιήγηση με κεντρικό κίνητρο την επίσκεψη των πολιτιστικών μνημείων και των πόρων πολιτιστικής κληρονομιάς ενός προορισμού, όπως αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικά μνημεία, θρησκευτικά μνημεία, το δομημένο περιβάλλον (οικιστικά σύνολα αρχιτεκτονικής αξίας, παραδοσιακοί οικισμοί, ιστορικά κέντρα πόλεων, ιστορικοί φάροι κλπ) και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις (μουσικής, χορού, τέχνης, θεάτρου κλπ.) (<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/politistikos-tourismos>) [27/08/2017].

Πολιτιστικά αξιοθέατα στην Περιφέρεια Ιονίων νήσων

Κεφαλονιά

- ❖ Κάστρο Αγίου Γεωργίου που πρόκειται για βενετσιάνικο κάστρο
- ❖ Κάστρο της Άσσου
- ❖ Δημοτικό θέατρο Αργοστολίου Ο Κέφαλος
- ❖ Ο βράχος του Βύρωνα που θεωρείται πως στην Κεφαλονιά ο Λόρδος Βύρωνας έγραψε κάποια από τα ποιήματα του σε έναν βράχο
- ❖ Μνημείο Πεσόντων Ιταλών στη μνήμη των Ιταλών στρατιωτών που έχασαν τη ζωή τους στον πόλεμο από τους Γερμανούς
- ❖ Τάφοι Μαζαρακάτων
- ❖ Αρχαιολογικό Μουσείο Αργοστολίου
- ❖ Φιλαρμονική Σχολή Ληξουρίου
- ❖ Κοργιαλένιο Ιστορικό και Λαογραφικό μουσείο Αργοστολίου
- ❖ Θολωτός Μυκηναϊκός Τάφος (<http://www.kefalonias-tours.gr/>) [31/08/2017]

Κέρκυρα

- ❖ Η πόλη της Κέρκυρας που έχει οικοδομηθεί με βάση τη βενετσιάνικη αρχιτεκτονική και με επιρροή από τη βυζαντινή τέχνη

- ❖ Φρούρια, ερείπια, κάστρα, μνημεία και πύργοι
- ❖ Το Αχίλλειον που αποτελούσε το παλάτι της πριγκίπισσας Σίσσυς και βρίσκεται κοντά στο χωριό Γαστούρι
- ❖ Μουσείο Μον Ρεπό, το λαογραφικό μουσείο στο χωριό Σιναράδες, το λαογραφικό μουσείο Αχαράβης κ.α.
- ❖ Ως προς τη μουσική το νησί διαθέτει ωδεία, και είναι πολύ γνωστό για τη Φιλαρμονική του (<http://www.corfu-kerkyra.eu/>) [30/08/2017]

Ζάκυνθος

- ❖ Βυζαντινό Μουσείο Ζακύνθου στο οποίο ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να παρατηρήσει φωτογραφίες από την πόλη του νησιού πριν το σεισμό του 1953
- ❖ Μουσείο Σολωμού και Κάλβου στο οποίο υπάρχουν τα λείψανα του Διονυσίου Σολωμού και Αντρέα Κάλβου
- ❖ Δημοτική Βιβλιοθήκη όπου εκεί υπάρχουν βιβλία από γνωστούς ποιητές
- ❖ Τα δύο αγάλματα του Διονυσίου Σολωμού
- ❖ Η προτομή του Ούγγο Φώσκολου που ήταν γνωστός Ιταλός ποιητής γεννημένος στη Ζάκυνθο
- ❖ Η στήλη που είναι αφιερωμένη στα μέλη της Φιλικής Εταιρίας
- ❖ Ιστορικοί χώροι όπως το Ενετικό κάστρο, ο Σταυρός στο Κάμπι για τη μνήμη των ανθρώπων που χάθηκαν στον εμφύλιο πόλεμο, ο Ενετικός πύργος, η Γέφυρα του Αγράσι, η Οικία Σαρακίνα και το Υδραγωγείο στα Βρυσάκια. (<http://www.zanteisland.com/>) [30/08/2017]

Λευκάδα

- ❖ Κάστρο της Αγίας Μαύρας που βρίσκεται σε ένα ύψωμα στην είσοδο της πόλης του νησιού
- ❖ Αρχαιολογικό Μουσείο Λευκάδας που περιέχει σημαντικά ευρήματα από την Παλαιολιθική Εποχή έως τα Ρωμαϊκά χρόνια
- ❖ Δημόσια βιβλιοθήκη που περιλαμβάνει πολλά βιβλία και εικόνες από την Επτανησιακή τέχνη
- ❖ Βιβλιοθήκη Νίκου Σβορώνου που περιέχει αντικείμενα του ιστορικού (<http://www.lefkadaslowguide.gr/pages/sightseeing/page.php?id=4&page=2>) [31/08/2017]

Ιθάκη

- ❖ Η προτομή του Οδυσσέα
- ❖ Η Μεσαιωνική Παλαιοχώρα
- ❖ Η Αρχαία Ακρόπολη που πιστεύεται πως εκεί ήταν η πόλη του Οδυσσέα (http://eftanhsa.blogspot.gr/2012/04/blog-post_29.html) [31/08/2017]

Παζοί

- ❖ Ιστορικό Λαογραφικό μουσείο Παζών
- ❖ Κάστρο Αι- Νικόλα (<http://www.athinorama.gr/travel/greece/guide.aspx?artid=278&did=441&aid=730235>) [31/08/2017]

2.4 Τουρισμός Υγείας

Ο τουρισμός υγείας (θεραπευτικός τουρισμός) έχει καθιερωθεί ως μορφή διακοπών σε συνδυασμό με την παροχή ενός ευρύτερου φάσματος ιατρικών υπηρεσιών και την ευεξία. Οι κύριες εκφάνσεις του τουρισμού υγείας μπορούν να διακριθούν στον ιατρικό τουρισμό που απευθύνεται σε τουρίστες-ασθενείς που κάνουν χρήση συνήθως εξειδικευμένων υπηρεσιών ιατρικής παρακολούθησης και θεραπείας, καθώς και στον τουρισμό ευεξίας που απευθύνεται σε τουρίστες που επιθυμούν να εμπλουτίσουν τις διακοπές τους με υπηρεσίες βελτίωσης ή διατήρησης της υγείας τους (SPA, θαλασσοθεραπεία, υδροθεραπεία κλπ.). Στην τελευταία κατηγορία εντάσσεται και ο παραδοσιακός ιαματικός τουρισμός (θερμαλισμός) (<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/tourismos-ygeias-eveksias>) [1/09/2017].

Το κίνητρο του τουρίστα για τον τουρισμό υγείας αποτελεί η ξεκούραση και η αναψυχή σε συνδυασμό με την υγεία και την ποιότητα ζωής. Πιο συγκεκριμένα, στον ιαματικό τουρισμό βασικό χαρακτηριστικό είναι η χρησιμότητα των ιαματικών πηγών για τη θεραπεία ή την πρόληψη της υγείας του ατόμου. Τα ιαματικά νερά χαρακτηρίζονται ως μεταλλικά διότι περιλαμβάνουν μεταλλικά συστατικά και οι πηγές τους εμφανίζονται μέσα από πετρώματα και βράχους. Ανάλογα τις ιαματικές πηγές εφαρμόζονται διάφορες μορφές υδροθεραπείας με πιο σημαντική την ιαματική λουτροθεραπεία που βοηθά στη θεραπεία ρευματικών και δερματικών παθήσεων, παθήσεων του κυκλοφορικού συστήματος, στο αναπνευστικό κλπ. (<http://www.iama.gr/>) [2/09/2017].

Ιαματικά νερά στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Κεφαλονιά

- ❖ Η παραλία Ξι η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως spa, καθώς περιέχει άργιλο που βοηθά στον καθαρισμό του δέρματος (<https://kefaloniaisland.org/>) [4/09/2017]

Ζάκυνθος

- ❖ Ιαματικές πηγές Ξύγγια στην περιοχή Καρώνης. Οι πηγές πρόκειται για υδροθειούχες. Η θερμοκρασία της θάλασσας είναι 18 βαθμούς C. Το κολλώδες θείο που υπάρχει στα νερά μαλακώνει το δέρμα, εξαφανίζει τις ρυτίδες και βοηθά στις δερματικές παθήσεις (<http://www.gtp.gr/LocPage.asp?ID=6621&lng=1>) [4/09/2017].

Παξοί

- ❖ Ιαματικές πηγές Οζιά, Γιαννά, Γλυφάδα (http://www.visitgreece.gr/el/greek_islands/paxi) [6/09/2017]

2.5 Κοινωνικός τουρισμός

Ο κοινωνικός τουρισμός αποτελεί τη μορφή τουρισμού που ευνοεί τη συμμετοχή στον τουρισμό κοινωνικών ομάδων με χαμηλότερο εισόδημα. Καθοριστικοί παράγοντες είναι το εισόδημα και η ένταξη των κοινωνικών ομάδων σε κάποια ειδική κατηγορία (όπως άνεργοι, άτομα με ειδικές ανάγκες, πολύτεκνοι, νέοι, αγρότες). Στην Ελλάδα, ο κοινωνικός τουρισμός άρχισε να εμφανίζεται το 1982, όταν δημιουργήθηκαν τα προγράμματα κοινωνικού τουρισμού από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού, την Εργατική Εστία και τη Γενική Γραμματεία της Νέας Γενιάς (<http://www.oikopress.gr/index.php/anadimosieuseis/272-2012-12-05-09-55-42>) [3/10/2017].

Η συμμετοχή των κοινωνικών ομάδων πραγματοποιείται στα πλαίσια ενός προγράμματος που καθορίζεται από κάποιον οργανισμό. Έτσι, σύμφωνα με τον ΟΑΕΔ (Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού) «ο κοινωνικός τουρισμός είναι ένα πρόγραμμα επιδότησης για τη διαμονή δικαιούχων και των ωφελουμένων μελών τους σε τουριστικά καταλύματα της Ελλάδας που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και έχουν περιληφθεί στο Μητρώο Παροχών του ΟΑΕΔ. Οι δικαιούχοι και τα επιδοτούμενα μέλη τους είναι απαραίτητο να είναι κάτοχοι Επιταγής Κοινωνικού Τουρισμού» (<http://www.oaed.gr/koinonikos-tourismos>) [3/10/2017].

Σύμφωνα με την Kemen Hellas που έχει οργανώσει ένα ετήσιο πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού με ημιδιατροφή, τα τουριστικά καταλύματα κοινωνικού τουρισμού με τα οποία συνεργάζεται στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι:

Κεφαλονιά

- ❖ IRINNA HOTEL
- ❖ Kefalonia Garden Village
- ❖ Ξενοδοχείο Ακτή Κεφαλονιάς
- ❖ Ενοικιαζόμενα Δωμάτια Δροσιά

Κέρκυρα

- ❖ ANGELA CORFU HOTEL& APPARTMENTS
- ❖ BINTZAN INN HOTEL
- ❖ APRAOS BAY HOTEL
- ❖ HOTEL MALTEZOS
- ❖ Golden Sands Hotel
- ❖ Ξενοδοχείο Ανίτα
- ❖ Ξενοδοχείο Αλέξανδρος

Ζάκυνθος

- ❖ Denise Beach Hotel
- ❖ Village Inn Studios & Family Apartments

Λευκάδα

- ❖ ROUDA BAY BEACH HOTEL
- ❖ PEGASOS HOTEL
- ❖ Ενοικιαζόμενα Δωμάτια Τα καβουράκια
- ❖ Politia Hotel

(<http://www.kemen.gr/>) [4/10/2017]

2.6 Θαλάσσιος τουρισμός

Ο θαλάσσιος τουρισμός αφορά το ταξίδι που έχει ως βασικό κίνητρο μετακίνησης την επαφή του επισκέπτη με τη θάλασσα μέσα από θαλάσσιες δραστηριότητες. Πιο συγκεκριμένα, « Ο θαλάσσιος τουρισμός αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο θαλάσσιο χώρο και στις ακτές μιας περιοχής υποδοχής τουριστών. Συνήθως, ως θαλάσσιος τουρισμός νοούνται οι κρουαζιέρες με κρουαζιερόπλοια καθώς και οι θαλάσσιες περιηγήσεις με σκάφη αναψυχής (ιστιοπλοϊκά, μηχανοκίνητα σκάφη, θαλαμηγοί κλπ.)» (<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/thalassios-tourismos>) [7/09/2017].

Πρόκειται, δηλαδή, για ένα απαραίτητο κλάδο της οικονομίας και του τουρισμού, αφού προκαλεί σημαντικά οφέλη στον τουρίστα και στον τουριστικό προορισμό. Ο τουρίστες αποκτούν τη δυνατότητα συμμετοχής σε θαλάσσια αθλήματα μαθαίνοντας τις τεχνικές εφαρμογής τους και μέσω των δραστηριοτήτων ευαισθητοποιούνται για τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Παράλληλα, ο θαλάσσιος τουρισμός προσφέρει τη δυνατότητα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός πως «ο παράκτιος και ο θαλάσσιος τουρισμός είναι η μεγαλύτερη θαλάσσια δραστηριότητα στην Ευρώπη και απασχολεί σχεδόν 3,2 εκατομμύρια άτομα, δημιουργώντας ένα σύνολο 183 δισεκ. ευρώ σε ακαθάριστη προστιθέμενη αξία που αντιπροσωπεύει πάνω από το ένα τρίτο της θαλάσσιας οικονομίας»

(https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/coastal-and-maritime-tourism_el.pdf) [9/09/2017].

Στον θαλάσσιο τουρισμό, οι τουρίστες ενδιαφέρονται να συμμετέχουν σε διάφορες αθλητικές δραστηριότητες οι οποίες πραγματοποιούνται στη θάλασσα. Μερικά από τα αθλήματα που αναπτύσσονται στη θάλασσα είναι το yachting, η κατάδυση, η κρουαζιέρα, το surfing και το windsurfing. Ο τουρισμός σκαφών αναψυχής αποκαλείται yachting και πρόκειται για δραστηριότητα στην οποία ο τουρίστας πραγματοποιεί την περιήγηση του στη θάλασσα με διάφορα είδη σκαφών, κυρίως με θαλαμηγό σκάφος που παρέχει στον τουρίστα διαμονή και την ικανότητα να πλησιάσει νησιά αλλά και παράκτιες περιοχές. Το σκάφος μπορεί να είναι ιδιωτικό είτε μισθωμένο (http://www.jmc.uoa.gr/fileadmin/jmc.pspa.uoa.gr/uploads/PDFs/20170424_Yachting_thalassios_toyrismos_-_Manologloy.pdf) [20/09/2017]. Η κατάδυση πρόκειται για τη πτώση στο νερό με ειδικό μηχανισμό που παρέχει αέρα, έτσι ώστε να μπορεί να αναπνέει ο δύτης. Στην

κατάδυση, ο τουρίστας συνδυάζει το κολύμπι με την εξερεύνηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Η κρουαζιέρα πρόκειται για το ταξίδι με κρουαζιερόπλοιο. Συνήθως, αφορά την επίσκεψη σε προορισμούς με μακρινή απόσταση και ακολουθεί μία προκαθορισμένη διαδρομή. Η κυματοδρομία (surfing) αποτελεί το άθλημα που το άτομο κινείται στη θάλασσα με βάση τα κύματα με μια σανίδα η οποία επιπλέει. Η ιστιοσανίδα (windsurfing) πρόκειται για τη δραστηριότητα στην οποία το άτομο κινείται στη θάλασσα με μια σανίδα που επιπλέει, καθώς διαθέτει ένα πανί που κατευθύνεται από τον άνεμο (<https://s3.amazonaws.com/>) [20/09/2017].

Θαλάσσια σπορ στη Περιφέρεια Ιονίων νήσων

Τα Ιόνια Νησιά διαθέτουν μοναδικές παραλίες στις οποίες πραγματοποιούνται θαλάσσια σπορ και ιδιαίτερα το windsurfing και το kite surf (αετοσανίδα). Επιπλέον στα νησιά υπάρχουν θαλάσσια πάρκα και κέντρα καταδύσεων. Παρακάτω παρατίθεται το παράδειγμα της Κεφαλονιάς και της Ζακύνθου σχετικά με τα θαλάσσια σπορ (<http://www.discovergreece.com/>) [20/09/2017].

Κεφαλονιά

- ❖ Θαλάσσια σπορ όπως jet ski στις παραλίες Ξι, Μύρτο και Σκάλα

Ζάκυνθος

- ❖ Καταδύσεις στο ακρωτήριο Σχοινάρι της Ζακύνθου
- ❖ Ελεύθερη κατάδυση στη παραλία Γέρακα
- ❖ Ιστιοπλοϊκές διαδρομές προς τις Γαλάζιες Σπηλιές και τη παραλία Ναυάγιο
- ❖ Θαλάσσια εκδρομή με καγιάκ στο Μαραθονήσι
- ❖ Windsurfing στη παραλία Τσιλιβί

(<https://ecozante.com/>) [20/09/2017]

Βραβευμένες παραλίες στα Ιόνια Νησιά με το σήμα ποιότητας <<Γαλάζιες Σημαίες>> για τις πιο καθαρές και οργανωμένες παραλίες και μαρίνες το 2017

Κεφαλονιά

- ❖ Πετανοί
- ❖ Πλατύς Γιαλός
- ❖ Μακρύς Γιαλός

- ❖ Άβυθος
- ❖ Λουρδάς
- ❖ Άμμες
- ❖ Σκάλα
- ❖ Αράγια Πόρου
- ❖ Ξι
- ❖ Αγία Βαρβάρα
- ❖ Αντίσαμος
- ❖ Παλιοσταφίδα

Κέρκυρα

- ❖ Κομμένο
- ❖ Κοντόκαλι
- ❖ Αλυκές Ποταμού
- ❖ Αλμυρός
- ❖ Canal d' amour
- ❖ Δαφνίλα
- ❖ Άγιος Ιωάννης Περιστερών
- ❖ Κοντογιαλός
- ❖ Κάβος
- ❖ Ίσσοι
- ❖ Μαρίνα Γουβίων

Ζάκυνθος

- ❖ Αλυκανάς
- ❖ Αλυκές
- ❖ Άμπουλα Ψαρού
- ❖ Τσιλιβή
- ❖ Μπούκα
- ❖ Κατραγάκι
- ❖ Γεύρακας
- ❖ Καλαμάκι
- ❖ Λίμνη Κεριού
- ❖ Αργάσι

- ❖ Κρυονέρι

Λευκάδα

- ❖ Αη Γιάννη
- ❖ Γύρα
- ❖ Πευκούλα
- ❖ Κάθισμα
- ❖ Πόρτο Κατσίκι
- ❖ Μικρός Γιαλός Πόντι

(<https://eepf.gr/el/blueflags-awarded-greek-beaches-marinas>) [24/1/2018]

2.7 Αθλητικός τουρισμός

Ο αθλητισμός δηλώνει τη μακροχρόνια σωματική άσκηση που οδηγεί στη βελτίωση της φυσικής κατάστασης του ατόμου. Έχει άμεση σχέση με τον τουρισμό, αφού όπως αναφέρει ο Huescar(2001), «η σύνδεση του αθλητισμού και του τουρισμού έχει ως αποτέλεσμα την κατανόηση της διαφορετικής κουλτούρας και τρόπου ζωής, τη συμβολή στην προώθηση και διατήρηση της ειρήνης και στην ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων» (<https://repository.kallipos.gr/>) [15/09/2017]. Έτσι, αναπτύσσεται το φαινόμενο του αθλητικού τουρισμού που πρόκειται για τις διακοπές που συνδυάζουν τη ξεκούραση αλλά και τη συμμετοχή σε αθλητικά γεγονότα. Σύμφωνα με την Gibson(2006), ο αθλητικός τουρισμός ορίζεται «ως ο τουρισμός που έχει βάση του την αναψυχή και απομακρύνει τα άτομα προσωρινά από τις τοπικές τους κοινότητες, είτε για να συμμετέχουν σε αθλητικές δραστηριότητες (ενεργητικός αθλητικός τουρισμός), είτε για να παρακολουθήσουν αθλητικά γεγονότα (παθητικός αθλητικός τουρισμός), είτε για να αναπολήσουν στιγμές σχετικές με αθλητικά γεγονότα (νοσταλγικός αθλητικός τουρισμός)» (<http://www.jstar.gr/onlinepic/Vol7%20-%20Vernadou%20-%20a.pdf>) [14/09/2017].

Αθλητικές δραστηριότητες στη Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Λευκάδα

Η Λευκάδα ασχολείται με αθλήματα όπως ο στίβος, το ποδόσφαιρο, οι πολεμικές τέχνες κλπ. Ωστόσο, υπάρχουν και σύλλογοι που απασχολούν τους ντόπιους κατοίκους. Πιο συγκεκριμένα, σημαντικά αθλητικά γεγονότα στο νησί είναι:

- ❖ Ο Πράσινος Ημιμαραθώνιος Λευκάδας
 - ❖ Ο Αγώνας Ορεινού Ανώμαλου Δρόμου
 - ❖ Οι Ιόνιοι Αγώνες Λευκάδας που περιλαμβάνουν αγωνίσματα στίβου
 - ❖ Τα Βεργίεια (αγώνες στίβου)
 - ❖ Οι Αγώνες Ορεινής Ποδηλασίας Λευκάδας
- <<https://golefkas.gr/athlitikos-toyrismos/#.WcNX6bhIWXYZ>> [21/09/2017]

2.8 Θρησκευτικός τουρισμός

Η θρησκεία δηλώνει την πίστη και την αφοσίωση του ανθρώπου στο θεό. Σύμφωνα με τον Bowker (2000), η θρησκεία είναι πεποιθήσεις και πρακτικές μιας ομάδας ανθρώπων, συχνά κωδικοποιημένες κάτω από τους όρους προσευχή, τελετουργία και θρησκευτικός νόμος. Η θρησκεία περιλαμβάνει επίσης προγονικές και πολιτιστικές παραδόσεις, γραπτά κείμενα, ιστορία και μυθολογία, καθώς και προσωπική πίστη και μυστικιστικές εμπειρίες. Ο όρος θρησκεία αναφέρεται τόσο στις προσωπικές πρακτικές που σχετίζονται με την κοινοτική πίστη όσο και στα τελετουργικά και την επικοινωνία της ομάδας που προέρχονται από την κοινή πεποίθηση (Μοίρα 2009: 27-28).

Η θρησκεία αποτελεί βασικό κίνητρο του ανθρώπου για να ταξιδέψει σε τόπους φημισμένους για τη θρησκευτική λατρεία τους. Στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στα νησιά της χώρας είναι εμφανής ο θρησκευτικός τουρισμός, λόγω των πολλών θρησκευτικών αξιοθέατων που διαθέτουν. Θρησκευτικός τουρισμός αποκαλείται το ταξίδι στο οποίο κυριαρχεί το θρησκευτικό ενδιαφέρον. Αφορά τις επισκέψεις σε θρησκευτικά μνημεία, μοναστήρια και εκκλησίες και την επαφή του ανθρώπου με τη θρησκευτική παράδοση μέσα από θρησκευτικές εκδηλώσεις. Οι επισκέπτες μπορούν να παρακολουθήσουν κάποια θρησκευτική εορτή, πανηγύρι, να πραγματοποιήσουν κάποιο τάμα, να προσκυνήσουν και να αγοράσουν θρησκευτικά ενθύμια όπως σταυροί, κομποσκοίνια, εικόνες αγίων κλπ.

(Κουσουνής, (2016) <http://www.kathimerini.gr/871014/article/epikairothta/ellada/h-ellada-toy-8rhskeytikoy-toyris moy>) [2/02/ 2018].

Θρησκευτικά αξιοθέατα και εκδηλώσεις στην Περιφέρεια Ιονίων νήσων

Κεφαλονιά

- ❖ Η Ιερά Μονή του Πολιούχου του νησιού Αγίου Γερασίμου όπου φυλάσσεται το λείψανο του Αγίου Γερασίμου (Παλιά)

- ❖ Νέα Μονή Αγίου Γερασίμου
- ❖ Η Ιερά Μονή Αγίου Αποστόλου Ανδρέα Μηλαπιδιάς
- ❖ Η Ιερά Μονή Κηπουραίων
- ❖ Η Ιερά Μονή Υπεραγίας Θεοτόκου Κορωνάτου
- ❖ Ο Ιερός Ναός Ευαγγελιστρίας Κάστρου Αγίου Γεωργίου
- ❖ Ιερός Ναός Παναγίας Φιδούσας και τα Φιδάκια του Δεκαπενταύγουστου

Εικόνα 2.3: Παλιά Μονή Αγίου Γερασίμου στη Κεφαλονιά

Πηγή: (<http://new.imk.gr/el/info.asp?CatID=5&scatid=28&EntityID=32>) [27/1/2018]

Εικόνα 2.4: Νέα Μονή Αγίου Γερασίμου στη Κεφαλονιά

Πηγή: (<https://greece.terrabook.com/el/kefalonia/page/agios-gerasimos-kefalonias/>) [27/1/2018]

Κέρκυρα

- ❖ Ο Ιερός Ναός Αγίου Σπυρίδωνος που φυλάσσεται το λείψανο του Αγίου Σπυρίδωνος

- ❖ Ο Ιερός Ναός Ιάσωνος και Σωσιπάτρου
- ❖ Η Ιερά Μονή Βλαχερνών στο Κανόνι
- ❖ Ο Μητροπολιτικός Ναός Αγίας Θεοδώρας (Παναγία Σπηλαιώτισσα). Εκεί φυλάσσεται η εικόνα της Παναγίας της Σπηλαιώτισσας και το λείψανο της Αγίας Θεοδώρας.
- ❖ Ο Ιερός Ναός Αγίων Πατέρων
- ❖ Η Ιερά Μονή Υπεραγίας Θεοτόκου Πλατυτέρας όπου έχει ταφεί ο Ιωάννης Καποδίστριας και κάποια μέλη της οικογένειάς του
- ❖ Η Ιερά Μονή Παλαιοκαστρίτσας
- ❖ Το Πάσχα στη Κέρκυρα που πραγματοποιούνται διάφορα έθιμα όπως ο σεισμός και ο Πόλεμος των Κανατιών. Ο σεισμός πρόκειται για το έθιμο στο οποίο το Μεγάλο Σάββατο στην εκκλησία Παναγία των Ξένων γίνεται αναπαράσταση του σεισμού που αποτέλεσε επακόλουθο της Ανάστασης του Χριστού. Την ίδια μέρα γίνεται ο Πόλεμος των Κανατιών όπου ο κόσμος στην Ανάσταση σπάει κανάτια από τα μπαλκόνια των σπιτιών τους.

Ζάκυνθος

- ❖ Ο Ναός του πολιούχου του νησιού Αγίου Διονυσίου στην οποία φυλάσσεται το λείψανο του Αγίου Διονυσίου
- ❖ Η Ιερά Μονή Στροφάδων
- ❖ Η Ιερά Μονή Υπεραγίας Θεοτόκου Σπηλαιωτίσσης
- ❖ Ο Ιερός Ναός Παναγίας Φανερωμένης
- ❖ Ο Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου του Μώλου

Εικόνα 2.5: Ναός Αγίου Διονυσίου και Μονή Στροφάδων στη Ζάκυνθο

Πηγή : Αρχείο ΙΑΑ- Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών (<http://www.religiousgreece.gr/>) [22/09/2017]

Λευκάδα

- ❖ Η Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου
- ❖ Το Ιερό Ησυχαστήριο Αγίων Πατέρων
- ❖ Η Ιερά Μονή Υπεραγίας Θεοτόκου Οδηγήτριας
- ❖ Η Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου Προδρόμου
- ❖ Η Ιερά Μονή Φανερωμένης

(<http://www.religiousgreece.gr/>) [22/09/2017]

Εικόνα 2.6: Ιερά Μονή Φανερωμένης στη Λευκάδα

Πηγή: Αρχείο ΙΑΑ-Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών (<http://www.religiousgreece.gr/>) [22/09/2017]

Ιθάκη

- ❖ Η Παναγία Σπηλιώτισσα
- ❖ Ο Άγιος Νικόλαος
- ❖ Ο Ιερός Ναός Ταξιαρχών
- ❖ Το Μοναστήρι της Παναγίας της Καθαρίωτισσας
- ❖ Ο Ιερός Ναός Εισοδίων της Υπεραγίας Θεοτόκου
- ❖ Ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος
- ❖ Η Αγία Μαρίνα
- ❖ Η Ευαγγελίστρα
- ❖ Ο Ιερός Ναός Μεταμόρφωσης Σωτήρος
- ❖ Ο Άγιος Ραφαήλ
- ❖ Ο Άγιος Κωνσταντίνος
- ❖ Ο Προφήτης Ηλίας
- ❖ Οι Άγιοι Ανάργυροι

(<http://ithacorama.com/>) [23/09/2017]

Παξοί

- ❖ Η Αγία Μαρίνα Οζιάς
- ❖ Ο Άγιος Στέφανος Οζιάς
- ❖ Ο Άγιος Θωμάς στη Λάκκα
- ❖ Ο Άγιος Νικόλαος του Μάνεση
- ❖ Ο Άγιος Ίσαυρος στην Καστανίδα
- ❖ Ο Άγιος Παντελεήμονας
- ❖ Η Αγία Παρασκευή

(<http://paxos-map.com/>) [23/09/2017]

2.9 Τουρισμός περιπέτειας

Ο τουρισμός περιπέτειας περιλαμβάνει δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε ασυνήθιστους προορισμούς και συνδυάζουν τον κίνδυνο με την αναζήτηση του άγνωστου και της έκπληξης. Για να μπορεί να συμπεριληφθεί μια δραστηριότητα στον τουρισμό περιπέτειας, απαραίτητο στοιχείο είναι η ύπαρξη κινδύνου, γιατί αλλιώς μπορεί να θεωρηθεί ένα απλό άθλημα. Χρειάζεται ενημέρωση και οργάνωση για την εφαρμογή του τουρισμού περιπέτειας και κατάλληλος εξοπλισμός για την αποφυγή ατυχημάτων. Ο τουρισμός περιπέτειας, συνήθως αναπτύσσεται στο φυσικό περιβάλλον (λίμνες, ποτάμια, βουνά, φαράγγια κλπ.). Είναι περισσότερο διαδεδομένος σε νεαρά άτομα και οι δραστηριότητες του διακρίνονται σε δυο κατηγορίες, την ακραία και την ήπια περιπέτεια. Οι δραστηριότητες της ακραίας περιπέτειας έχουν υψηλό επίπεδο επικινδυνότητας, όπως η αναρρίχηση και είναι απαραίτητη η προηγούμενη εμπειρία και η καλή φυσική κατάσταση. Ωστόσο, οι δραστηριότητες ήπιας περιπέτειας απαιτούν χαμηλότερο επίπεδο κινδύνου (π.χ. η ιππασία) και δεν είναι τόσο σημαντική η φυσική κατάσταση του ατόμου (<http://www.wwf.gr/>) [29/09/2017].

Μερικά σημαντικά αθλήματα του τουρισμού περιπέτειας είναι το canyoning, το caving, το climbing, το mountain biking, το parapente και το rafting. Η διάσχιση φαραγγιού (canyoning) περιλαμβάνει ένα συνδυασμό αθλημάτων όπως πεζοπορία, αναρρίχηση, κατάβαση βράχων, πέρασμα βράχων και κολύμπι. Το caving αφορά την εξερεύνηση των σπηλαίων μέσα από την κατάβαση και τις καταδύσεις σε σπηλιές που διαθέτουν νερό. Η αναρρίχηση βράχου (climbing) αφορά το σκαρφάλωμα και την ανάβαση σε βράχο. Η

ποδηλασία σε βουνό (mountain biking) πρόκειται για ποδηλασία με ειδικό ποδήλατο που κινείται σε δύσκολες διαδρομές με ανηφόρες, κατηφόρες και δρόμοι με απότομα εδάφη. Είναι κατασκευασμένο για να αντέχει και στο ανέβασμα βουνού. Το αλεξίπτωτο πλαγιάς (parapente) ,δηλαδή η ελεύθερη πτήση που πραγματοποιείται από τον αέρα και τον χειριστή του αλεξίπτωτου και η κατάβαση ποταμού (rafting) που χρειάζεται κωπηλασία, φουσκωτή βάρκα και ειδικό εξοπλισμό (<http://web-greece.gr/extremesports/>) [29/09/2017].

Extreme sports στη Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

- ❖ Ελεύθερη πτώση στη παραλία Ναυάγιο της Ζακύνθου (<https://www.piperies.gr/posts/eleytheri-ptosi-sto-nayagio-tis-zakynthoy>) [29/09/2017]
- ❖ Εξερεύνηση των σπηλιών στη λίμνη του Κεριού στη Ζάκυνθο
- ❖ Αναρρίχηση στις σπηλιές του Κεριού στη Ζάκυνθο
- ❖ Καταδύσεις για εξερεύνηση του σπηλαιού της Μελισσάνης στην Κεφαλονιά (<http://www.travelstyle.gr/oi-pleon-dhmofiloi-os-proorismoi-sth-nellada-gia-extreme-sports/>) [29/09/2017]

2.10 Περιπατητικός τουρισμός

Περίπατος αποκαλείται η διαδρομή με τα πόδια, δηλαδή το περπάτημα που έχει ως στόχο την αναψυχή. Ο περιπατητικός τουρισμός ορίζεται ως η εναλλακτική μορφή τουρισμού που έχει ως βασικό κίνητρο μετακίνησης τον περίπατο. Σκοπός του ταξιδιού είναι η σωματική άσκηση στη φύση μέσα από την πεζοπορία. Έχει θετικές επιπτώσεις στην υγεία του ατόμου, αφού το περπάτημα αποτελεί ένα σημαντικό τρόπο εκγύμνασης. Μπορεί να πραγματοποιηθεί παντού, καθώς δεν χρειάζεται υποδομές ούτε κάποιος ειδικός εξοπλισμός παρά μόνο διαδρομές και μονοπάτια στη φύση. Επιπλέον, ο περίπατος πρόκειται για ένα άθλημα που δεν χρειάζεται να διδαχθεί και πραγματοποιείται από κάθε ηλικία και οποιαδήποτε στιγμή αρκεί οι καιρικές συνθήκες να είναι ευνοϊκές (<http://www.yraithros.gr/o-peripatitikos-tourismos-paragontas-touristikis-anaptyxis/>) [1/10/2017].

Πεζοπορικές διαδρομές στη Περιφέρεια Ιονίων νήσων

Κεφαλονιά

- ❖ Διαδρομή από την παραλία Αντίσαμο προς την παραλία Κουτσουπιά
- ❖ Κυκλικός περίπατος στο Φανάρι μέσω μονοπατιών

- ❖ Πεζοπορία από το χωριό Δραπανίτικα προς το χωριό Άσσο
- ❖ Πεζοπορία από το χωριό Κουλουράτα προς τη Σάμη
(<https://kefaloniaisland.org/el/activities/hiking/>) [2/10/2017]

Κέρκυρα

- ❖ Πεζοπορία στο μονοπάτι Ερημίτη το οποίο αρχίζει από τον Άγιο Στέφανο και τελειώνει στην παραλία Αυλάκι
- ❖ Πεζοπορία στη λιμνοθάλασσα Αντινιώτη
- ❖ Πεζοπορία στο Όρος Παντοκράτορα που αποτελεί το πιο ψηλό βουνό της Κέρκυρας
- ❖ Πεζοπορία στην παλιά Περίθεια που πρόκειται για παραδοσιακό οικισμό
- ❖ Το κερκυραϊκό μονοπάτι το οποίο χρειάζεται περίπου 10 ημέρες για να το διασχίσει κάποιος. Ξεκινά από τον Κάβο και τελειώνει στη Λευκίμη
(<http://www.altercorfu.com/>) [1/10/2017]

Ζάκυνθος

- ❖ Πεζοπορία στο Κερί
- ❖ Πεζοπορία στο Σκοπό και το Γέρακα
- ❖ Περίπατος στη Μπόχαλη
- ❖ Πεζοπορία στη νότια Ρίζα
(<http://www.topoguide.gr/>) [1/10/2017]

Λευκάδα

- ❖ Διαδρομή από το χωριό Κολυβάτα στο δάσος Σκάρων
- ❖ Διαδρομή από το χωριό Καρυά στο χωριό Ρεκατσινάτα
- ❖ Διαδρομή από την πλατεία Εγκλουβή στο οροπέδιο με την εκκλησία του Αγίου Δονάτου
(<http://www.walking-in-lefkada.gr/el/#diadromes>) [1/10/2017]

Ιθάκη

- ❖ Μονοπάτι από τον Κάλαμο προς την παραλία του Περιβολιού
- ❖ Διαδρομή από τη Μονή Καθαρών προς το χωριό Ανωγή
- ❖ Μονοπάτι από την πλατεία Ανωγή μέχρι το χωριό Κιόνι
- ❖ Διαδρομή από τις Φρίκες μέχρι τον όρμο Δεύτερα Κουρβούλια
- ❖ Διαδρομή από το Ανεμοδούρι προς την Αρεθούσα Κρήνη
(<https://sites.google.com/site/ithakitrekking/gr>) [2/10/2017]

2.11 Γαστρονομικός τουρισμός

Η λέξη γαστρονομία είναι ελληνική και η ετυμολογία της προέρχεται από το γαστήρ που σημαίνει στομάχι και το νόμο. Η γαστρονομία θεωρείται η τέχνη της απόλαυσης του καλού φαγητού που ξεχωρίζει για την ποιότητα του. Στον ορισμό, συμπεριλαμβάνεται η προτίμηση, η παρασκευή και το σεβίρισμα του φαγητού. Αφορά τη γνώση της επιλογής των κατάλληλων υλικών που χρειάζεται για τη προετοιμασία του φαγητού. Σύμφωνα με τον γαστρονόμο Ζαν Αντέλμ Μπριγιά Σαραβέν «γαστρονομία είναι η βαθιά γνώση όλων όσων αφορούν την διατροφή του ανθρώπου» (<https://frapress.gr/2015/03/i-techni-tis-gastronomias/>) [24/09/2017].

Το φαγητό διαφέρει από τόπο σε τόπο. Όποιος ενδιαφέρεται για την γαστρονομία ενδιαφέρεται και για τα μοναδικά χαρακτηριστικά που ξεχωρίζουν την κάθε περιοχή. Έτσι, το ταξίδι στο οποίο ο τουρίστας έρχεται σε επαφή με την τοπική κουζίνα ονομάζεται γαστρονομικός τουρισμός. Ο επισκέπτης μαθαίνει την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου, αφού έχει την ευκαιρία να δοκιμάσει ντόπια προϊόντα και τοπικές συνταγές. Επίσης, «Σύμφωνα με έρευνα που έγινε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, το 44% των ταξιδιωτών σε όλο τον κόσμο, θεωρούν την τοπική γαστρονομία πρωταρχικό παράγοντα επιλογής προορισμού για διακοπές»

(<https://samosweb.aegean.gr/samiakiגי/?service=%CE%B3%CE%B1%CF%83%CF%84%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>) [25/09/2017].

Η σχέση της γαστρονομίας με τον τουρισμό είναι αρκετά σύνθετη, αφού το φαγητό υπηρεύεται στην ταξιδιωτική εμπειρία με διάφορους τρόπους. Πιο συγκεκριμένα:

- ❖ Η προσφορά καλής κουζίνας αποτελεί απόλαυση, εμπειρία, τμήμα της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου και συνεπώς, μια σημαντική πηγή ικανοποίησης για κάθε τουρίστα, ανεξάρτητα εάν έχει ή δεν έχει κάποιο ειδικό ενδιαφέρον για τη γαστρονομία.
- ❖ Αυξάνεται συνεχώς ο αριθμός των καταναλωτών που επιθυμούν να μάθουν περισσότερα για την τοπική γαστρονομία, χωρίς απαραίτητα αυτό να αποτελεί το κύριο ταξιδιωτικό τους κίνητρο.
- ❖ Υπάρχουν τουρίστες που έχουν ως αποκλειστικό ταξιδιωτικό κίνητρο την άσκηση δραστηριοτήτων γαστρονομικού ενδιαφέροντος . Αυτή η μορφή τουρισμού ορίζεται ως

γαστροτουρισμός. Οι «γαστροτουρίστες» ταξιδεύουν με σκοπό να ανακαλύψουν νέες γεύσεις και να απολαύσουν τοπική ή/ και υψηλού επιπέδου γαστρονομία, εμβαθύνοντας παράλληλα στην ιστορία και στις παραδόσεις του προορισμού. Εξειδικευμένες επιχειρήσεις (θεματικοί tour operators, εξειδικευμένα ξενοδοχεία κλπ.) καλύπτουν αυτή την αυξανόμενη ζήτηση για γαστρονομικά ταξίδια.

- ❖ Ορισμένες μορφές τουρισμού, όπως ο τουρισμός ευεξίας και ο αγροτουρισμός, προάγουν την ενασχόληση με πτυχές της γαστρονομίας π.χ. με την προσφορά διαιτητικής κουζίνας, την προβολή της υγιεινής διατροφής και την καλλιέργεια τοπικών προϊόντων.

Συνεπώς η γαστρονομία υπεισέρχεται με διττό τρόπο στη συζήτηση για τον τουρισμό:

- Αναβαθμίζει την ταξιδιωτική εμπειρία για όλους ανεξαιρέτως τους τουρίστες
- ελκύει εύπορους, ειδικού ενδιαφέροντος τουρίστες, τους γαστροτουρίστες»

(http://sete.gr/fileuploads/gastro_files/100222gastronomy_f.pdf) [24/09/2017]

Γαστρονομία στη Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Τοπικά προϊόντα και εδέσματα

Κεφαλονιά

- ❖ Η κεφαλλονίτικη κρεατόπιτα
- ❖ Η σκορδαλιά από πατάτα
- ❖ Η μπακαλιάρπιτα
- ❖ Τα τοπικά κρασιά Ρομπόλα, Μαυροδάφνη και Μοσχάτο
- ❖ Οι μάντολες που πρόκειται για καραμελωμένα αμύγδαλα με κόκκινο χρώμα
- ❖ Η μυστόπιτα με μούστο, σμιγδάλι και αμύγδαλα

(<https://kefaloniaisland.org/>) [26/09/2017]

Κέρκυρα

- ❖ Ο μπακαλιάρος αγιάδα δηλαδή, μπακαλιάρος σκορδαλιά που περιέχει ψωμί, λάδι, σκόρδο, ξύδι και αμύγδαλα χωρίς το φλοιό τους
- ❖ Το μπουρδέτο που είναι ένα είδος μαγειρέματος των ψαριών και τσιγαρίζονται με κρεμμύδια, κόκκινη σάλτσα, καυτερό πιπέρι και λεμόνι στο τέλος
- ❖ Η πάστα φλώρα που πρόκειται για ζύμη με αλεύρι, ζάχαρη, βούτυρο, αυγό, νερό και λάδι. Απλώνεται στο ταψί και περιέχει μαρμελάδα και από πάνω τοποθετείται ζύμη σε σχέδιο γραμμών

- ❖ Η παστιτσάδα στην οποία τσιγαρίζεται το κρέας συνήθως κόκορας ή μοσχάρι με κρεμμύδια, σκόρδο και μπαχαρικά. Σβήνεται με κρασί κόκκινο. Περιέχει κανέλα, δάφνη, ντομάτα, μοσχοκάρυδο και ζάχαρη. Στο τέλος μέσα στο φαγητό ρίχνονται χοντρά μακαρόνια
- ❖ Η συκομαίδα που είναι γλύκισμα με ξερά σύκα, μαστίχα, ούζο, μούστο και πιπέρι. Τυλίγεται μέσα σε φύλλο από καρυδιά
- ❖ Το κουμκουάτ που είναι το πιο χαρακτηριστικό προϊόν της Κέρκυρας και πρόκειται για εσπεριδοειδές δέντρο και ο καρπός του χρησιμοποιείται για την παρασκευή γλυκών του κουταλιού, μαρμελάδες και λικέρ (<http://www.greekgastronomyguide.gr/>) [25/09/2017]

Ζάκυνθος

- ❖ Το μαντολάτο που πρόκειται για γλύκισμα με ασπράδια αυγών, μέλι και αμύγδαλα
- ❖ Η φιτούρα, δηλαδή γλυκό με τηγανητό σιμιγδάλι
- ❖ Το στιφάδο που αντί για κρεμμύδια περιέχει σκόρδα και μπαχαρικά
- ❖ Η μαύρη σταφίδα το ελαιόλαδο και το ζακυνθινό κρασί που θεωρούνται χαρακτηριστικά προϊόντα της Ζακύνθου (<http://www.zakynthos.gov.gr/zakynthos-island/enalaktikos-tourismos/gastronomia.html>) [26/09/2017]

Λευκάδα

- ❖ Οι φακές Εγκλουβής
- ❖ Το μέλι από το χωριό Αθάνι
- ❖ Το λευκαδίτικο σαλάμι και κρασί
- ❖ Η λαχανόπιτα με άγρια χόρτα
- ❖ Το μπριάνι, πίτα με πράσινα κολοκύθια
- ❖ Η ρυζόπιτα, πίτα με ρύζι
(<https://sites.google.com/site/eptanisagr/topika-proionta>) [26/09/2017]

Ιθάκη

- ❖ Το τουμάτσι, ένα είδος ζυμαρικού
- ❖ Η θιακιά μακαρονάδα με χοντρά μακαρόνια, ντομάτα, κρεμμύδια, κρέας και λευκό κρασί
- ❖ Το ροβανί που είναι παρόμοιο με το ραβανί όμως περιέχει ρύζι και μέλι
- ❖ Η σούπα χταπόδι με κοφτό μακαρόνι (<http://gastrotourismos.gr>) [26/09/2017]

Παξοί

- ❖ Διάφορα ψάρια και αστακοί
- ❖ Ο παξινίτικος τόνος
- ❖ Τοπικό λάδι και κρασί

(<https://sites.google.com/site/eptanisagr/topika-proionta>) [26/09/2017]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

3.1 Απαραίτητοι πόροι

Ως πόροι μπορούν να θεωρηθούν οι φυσικοί πόροι, δηλαδή πόροι τους οποίους παρέχει το φυσικό περιβάλλον (γεωγραφική θέση -τοπογραφία- τοπίο- βλάστηση- κτηνοτροφία- κλίμα, περιοχές ιδιαίτερου κάλους κλπ.), οι ανθρωπογενής πόροι, στους οποίους περιλαμβάνονται οι πόροι οι οποίοι έχουν δημιουργηθεί από τους ανθρώπους και μπορεί να είναι η γλώσσα, η ιστορία μιας περιοχής, τα ήθη και τα έθιμα, η λαογραφία, ο πολιτισμός κλπ. και η γενική υποδομή, στην οποία περιλαμβάνονται τα μέσα, οι τρόποι και εγκαταστάσεις συγκοινωνίας και επικοινωνίας (οδικό δίκτυο, σιδηρόδρομοι, αεροπλάνα, πλοία, λεωφορεία, τα δίκτυα ηλεκτρισμού, φωτισμού και νερού, τηλέφωνα, τηλέγραφοι, ταχυδρομεία, κλπ.) (<http://www.epiheirimatikotita.gr/>) [16/10/2017].

Το σύνολο των πόρων μιας περιοχής μπορούν να λειτουργήσουν και ως τουριστικοί πόροι, καθώς έχουν ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη του τουρισμού. Έτσι, «σύμφωνα με το Άρθρο 03 του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας ως τουριστικοί πόροι νοούνται φυσικά και ανθρωπογενή σημεία, τόποι, κτίσματα, αξιοθέατα, συνήθειες, παραδόσεις, ήθη και έθιμα, που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσέλκυσης επισκεπτών-τουριστών ή και να προβληθούν ως χαρακτηριστικά για τη δημιουργία ανταγωνιστικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων μιας περιοχής» (<http://www.opengov.gr/minenv/?p=5148>) [13/10/2017].

Για την ανάπτυξη και την εφαρμογή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι προϋποθέσεις που χρειάζεται να πληροί ένας τόπος. Πιο συγκεκριμένα, στις προϋποθέσεις ανήκουν οι τουριστικοί πόροι που διαθέτει μια περιοχή και προσελκύουν τους τουρίστες, αν δέχονται περαιτέρω ανάπτυξη και αν μπορούν να ανταποκριθούν στις προτιμήσεις μιας συγκεκριμένης κατηγορίας τουριστών. Για παράδειγμα, για τον θαλάσσιο τουρισμό τον κύριο ρόλο εφαρμογής διαδραματίζει η θάλασσα, αφού αναπτύσσεται συνήθως σε νησιωτικές περιοχές ή γενικά σε περιοχές που βρίσκονται κοντά στη θάλασσα. Για την ύπαρξη του αγροτουρισμού αναγκαίοι πόροι είναι οι φυσικοί πόροι, δηλαδή το περιβάλλον, το κλίμα, τα βουνά, οι λίμνες, τα ποτάμια, τα φαράγγια, οι σπηλιές και γενικότερα το φυσικό τοπίο, ενώ για τον πολιτιστικό και τον θρησκευτικό τουρισμό οι

ανθρωπογενείς πόροι όπως τα μνημεία, τα ήθη και έθιμα, οι εκκλησίες κ.α. Επιπρόσθετα, στον οικοτουρισμό σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του έχουν οι φυσικοί πόροι όπως οι προστατευόμενες περιοχές Ramsar, δηλαδή περιοχές που ανήκουν στη σύμβαση Ραμσάρ που έχουν ως βασικό σκοπό τη προστασία των φυσικών πόρων και ιδιαίτερα των υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας (<http://helsepajunior.gr/zip/igrotopoi-elladas.pdf>) [11/11/2017].

3.2 Υποδομές-εγκαταστάσεις

Οι κυριότερες υποδομές στον τουρισμό είναι τα τουριστικά γραφεία που πρόκειται για επιχειρήσεις οι οποίες ασχολούνται με τη μεταφορά και τη διαμονή των ταξιδιωτών εντός ή εκτός της χώρας. Επιπλέον, οι συγκοινωνιακές υποδομές (αεροδρόμια, λιμάνια, σιδηροδρομικοί σταθμοί κ.α.) και τα τουριστικά καταλύματα, δηλαδή κάθε εγκατάσταση η οποία προορίζεται για διαμονή των τουριστών. Στα τουριστικά καταλύματα ανήκουν οι εξής επιχειρήσεις:

- ❖ Τα ξενοδοχεία που περιλαμβάνουν χώρους υποδοχής, παραμονής και αναψυχής που είναι κοινόχρηστοι. Παρέχουν διαμονή, σίτιση αλλά και υπηρεσίες όπως η τακτοποίηση των κρεβατιών και ο καθαρισμός των χώρων υγιεινής. Διακρίνονται σε κατηγορίες 5 αστέρων.
- ❖ Τα ενοικιαζόμενα διαμερίσματα διαθέτουν κοινόχρηστους χώρους υποδοχής και παραμονής. Περιλαμβάνουν διαμερίσματα και παρέχουν ελάχιστες υπηρεσίες. Κατατάσσονται και στις 5 κατηγορίες αστέρων.
- ❖ Η τουριστική οργανωμένη κατασκήνωση (camping) πρόκειται για υπαίθριους χώρους που περιλαμβάνουν σκηνές ή τροχόσπιτα στα οποία ενοικιάζονται θέσεις όπου μπορούν να μείνουν οι τουρίστες για μέρες, εβδομάδες ή για κάποια τουριστική περίοδο. Παρέχουν τουριστικές υπηρεσίες όπως διαμονή, σίτιση και αναψυχή. Οι χώροι υποδοχής, εστίασης και υγιεινής των πελατών είναι κοινόχρηστοι.
- ❖ Τα motels που βρίσκονται κοντά σε μεγάλους δρόμους και προσφέρουν διαμονή σε όσους ταξιδεύουν με αυτοκίνητο ή μηχανή. Συνήθως, διαθέτουν βενζινάδικο και συνεργείο. Τα motels βρίσκονται εκτός κατοικημένων περιοχών.

Υποδομές θαλάσσιου τουρισμού

- ❖ Μαρίνες: Πρόκειται για λιμάνια όπου οι ιδιοκτήτες σκαφών μπορούν να ενοικιάσουν μια θέση αγκυροβόλησης στο νερό ή μια θέση στην ξηρά για μια τουριστική περίοδο ή για ένα έτος και για λιμάνια για διερχόμενα σκάφη όπου οι ναυτικοί πληρώνουν τέλη αγκυροβολίου ανά διανυκτέρευση. Αυτοί οι δύο τύποι μπορούν να συνδυάζονται.

Παρέχονται τουλάχιστον ορισμένες εγκαταστάσεις υγιεινής. Τις μαρίνες μπορούν να τις εκμεταλλεύονται ναυταθλητικές λέσχες, επιχειρήσεις ή δημόσιες αρχές

(http://sete.gr/fileuploads/basic_tourism_terminology/Orismoistatistikontourismou.pdf)

[11/12/2017]

- ❖ Κρουαζιερόπλοια: «Τα κρουαζιερόπλοια είναι πολυτελή πλοία-ξενοδοχεία, που ταξιδεύουν σε τουριστικά θέρετρα, εξωτικά μέρη και συμπλέγματα νησιών και η πελατεία τους είναι συνήθως υψηλής εισοδηματικής στάθμης. Οι επιβάτες κατανέμονται σε καμπίνες οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις δεν διαφέρουν από ένα κανονικό δωμάτιο ξενοδοχείου (ανέσεις, διακόσμηση κ.λπ.)» (Θεοχάρης, 2012: 28).

Επιπλέον, κοντά στους λιμένες υπάρχουν εγκαταστάσεις όπως το κέντρο υποδοχής και εξυπηρέτησης των ιδιοκτητών και επισκεπτών, τελωνείο, λιμεναρχείο και καταστήματα με ναυτιλιακά είδη.

Εγκαταστάσεις τουρισμού υγείας

Σύμφωνα με το Νόμο 3498/2006-ΦΕΚ 230/Α'/24.10.2006 « Ανάπτυξη ιαματικού τουρισμού και λοιπές διατάξεις» στο άρθρο 1:

- ❖ Μονάδες ιαματικής θεραπείας είναι ειδικές εγκαταστάσεις με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό στις οποίες γίνεται χρήση ιαματικών φυσικών πόρων υπό ιατρική παρακολούθηση για λόγους υγείας (προληπτικούς ή θεραπευτικούς), φυσικής αποκατάστασης ή και αναζωογόνησης ιδίως με υδροθεραπεία, ποσιθεραπεία, ρινοπλύσεις, ατμόλουτρα, πηλοθεραπεία, καταιονισμούς ή άλλες επιστημονικώς αναγνωρισμένες μεθόδους.
- ❖ Κέντρα ιαματικού τουρισμού-θερμαλισμού είναι ειδικές τουριστικές εγκαταστάσεις παροχής υπηρεσιών ιαματικού τουρισμού με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό, στις οποίες εντάσσονται μονάδες ιαματικής θεραπείας ή και εγκαταστάσεις θαλασσοθεραπείας, στις οποίες γίνεται χρήση ιαματικών φυσικών πόρων.
- ❖ Κέντρα θαλασσοθεραπείας είναι ειδικές εγκαταστάσεις με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό στις οποίες γίνεται χρήση θερμαινόμενου θαλασσινού νερού, άμμου, λάσπης, φυκιών και άλλων θαλάσσιων ουσιών για λόγους υγείας, προληπτικούς ή θεραπευτικούς, υπό ιατρική παρακολούθηση και σε συνδυασμό με το θαλάσσιο περιβάλλον.
- ❖ Κέντρα αναζωογόνησης (spa) είναι ειδικές εγκαταστάσεις με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό στις οποίες γίνεται χρήση ή ιαματικών φυσικών πόρων ή θερμαινόμενου

θαλασσινού νερού ή θερμού φυσικού νερού με προσθήκες ιαματικών φυσικών πόρων ή ζεστού φυσικού νερού με την προσθήκη πηλών, βοτάνων, φυτών, αρωμάτων, ηφαιστειακής ή χαλαζιακής άμμου, φωτός, θερμότητας, μασάζ, ατμόλουτρων διαφόρων τύπων, με σκοπό την παροχή υπηρεσιών αναζωογόνησης, ευεξίας και αισθητικής του σώματος.

Τα κέντρα ιαματικού τουρισμού-θερμαλισμού και τα κέντρα θαλασσοθεραπείας δύνανται να περιλαμβάνουν εγκαταστάσεις αναζωογόνησης ή και ειδικές εγκαταστάσεις φυσικής αποκατάστασης και προετοιμασίας αθλητών.

(http://www.dsanet.gr/Epikairothta/Nomothesia/n3498_06.htm) [12/12/2017]

Εγκαταστάσεις για τον γαστρονομικό τουρισμό

Υγ. Δ-ξη Α1β 8577 του 1983: Άδεια Ίδρυσης και Λειτουργίας Εργαστηρίων και καταστημάτων τροφών και ποτών Άρθρο 38

- ❖ Εστιατόριο: σ' αυτό παρασκευάζονται ποικίλα φαγητά, τα οποία προσφέρονται σε καθισμένους ή και σε περαστικούς πελάτες με τη συνοδεία ή και μη ποτών, κυρίως οινοπνευματωδών, καθώς και σαλατών, τυριών, φρούτων, γλυκισμάτων κ.λπ., ώστε να αποτελούν πλήρες γεύμα. Προκειμένου για εστιατόρια χαρακτηριζόμενα ως « εξοχικά» ή « Τουριστικά» από τις αρμόδιες Υπηρεσίες ή για εστιατόρια στεγαζόμενα σε ξενοδοχείο, επιτρέπεται η προσφορά σ' αυτά και πρωινών ροφημάτων απλών ή σύνθετων.
- ❖ Οινομαγειρείο: το εστιατόριο, που διαθέτει λαϊκή (ποιοτικά φθηνή) συγκρότηση.
- ❖ Ταβέρνα: το εστιατόριο ή το οινομαγειρείο, στο οποίο οι πελάτες περιμένουν επί πολύ χρόνο καταναλώνοντας φαγητά και οινοπνευματώδη ποτά, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη σ' αυτό ορχήστρας.
- ❖ Ψαροταβέρνα: σ' αυτό προσφέρονται κυρίως ψάρια (ψημένα, τηγανισμένα, βρασμένα) και κάθε είδους άλλα αλιεύματα, με τη συνοδεία ή μη ποτών, κυρίως οινοπνευματωδών, καθώς και σαλατών, τυριών, ορεκτικών, φρούτων κ.λπ. ώστε να αποτελούν πλήρες γεύμα
(http://www.psdmh-chania.gr/attachments/014_estiatoria.pdf) [13/12/2017]

Για τον αγροτουρισμό

Βασικές εγκαταστάσεις για την εφαρμογή του αγροτουρισμού σε μια περιοχή αποτελούν οι αγροτουριστικές επιχειρήσεις που πρόκειται κυρίως για καταλύματα που διατηρούν το στοιχείο της παράδοσης αναδεικνύοντας παραδοσιακά επαγγέλματα και αγροτικές ασχολίες.

Στις αγροτουριστικές επιχειρήσεις κατατάσσονται τα αγροκτήματα- φάρμες, οι συνεταιρισμοί αγροτών και τα καταστήματα πώλησης τοπικών προϊόντων (<http://www.agrodata.gr/>) [14/12/2017].

Για τον αθλητικό τουρισμό

- ❖ Γήπεδα ομαδικών αθλημάτων
- ❖ Κολυμβητήρια
- ❖ Τα κέντρα Προπονητικού Αθλητικού Τουρισμού (ΚΕΠΑΤ) είναι εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής της παραγράφου (3) του άρθρου (2) του ν.2160/1993. Συνδυάζουν τη δυνατότητα παραθερισμού ή πραγματοποίησης άλλων μορφών τουρισμού καθώς και τη δυνατότητα άσκησης δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου, με αθλητικές δραστηριότητες των πελατών και των επισκεπτών, που συνδέονται με την εν γένει άθληση τους, τη διατήρηση ή την επαναφορά τους σε ιδανικές φυσικές και εργομετρικές συνθήκες, τη θεραπευτική αθλητική αγωγή τους, την προπόνησή τους εν όψει των οργανωμένων αθλητικών τους δραστηριοτήτων σε ιδανικές φυσικές και τεχνικές συνθήκες, καθώς και με τη φυσική ευεξία του ατόμου γενικότερα (http://gnto.gov.gr/sites/default/files/fek_1393_2007.pdf) [14/12/2017].

3.3 Φορείς εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Οι φορείς πρόκειται για οργανισμούς, επιχειρήσεις, οργανώσεις κ.τ.λ. που ασχολούνται με κάποιο συγκεκριμένο αντικείμενο και ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής τους κατηγοριοποιούνται σε διεθνείς, εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς. Οι φορείς υποστήριξης του εναλλακτικού τουρισμού επιδιώκουν την προώθηση μορφών που σέβονται το περιβάλλον και ενισχύουν την ανάπτυξη του τουρισμού. Μερικοί φορείς υποστήριξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι:

- ❖ Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ) πρόκειται για δημόσιο φορέα που ασχολείται με την ανάπτυξη του φαινομένου στην Ελλάδα και την προβολή της χώρας σε τοπικό και διεθνές επίπεδο. Βασικό στόχο αποτελεί η αύξηση του τουρισμού με αποτέλεσμα την αύξηση των εσόδων της χώρας (<http://www.mintour.gov.gr/Ministry/SupervisedOrganisations/GreekNationalTouristOrganisation>) [30/11/2017]
- ❖ Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) δημιουργήθηκε το 1975 και αποτελεί ένα διεθνή φορέα τουρισμού. Στοχεύει στην ανάπτυξη ενός ήπιου και υπεύθυνου μοντέλου

τουρισμού και στην μείωση των αρνητικών του επιπτώσεων στο περιβάλλον και στη κοινωνία

(<http://www.mintour.gov.gr/ForeignAffairs/InternationalOrganizations>) [30/11/2017]

- ❖ Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) αναλαμβάνουν την εποπτεία μιας συγκεκριμένης εδαφικής περιφέρειας. Ανήκουν στους τοπικούς φορείς και βασική τους αρμοδιότητα είναι η διοίκηση των τοπικών ζητημάτων. Στους τοπικούς φορείς συμπεριλαμβάνονται, επίσης, οι επιχειρηματίες και ο τοπικός πληθυσμός (<http://www.ypes.gr/>) [1/12/2017]

Επιπλέον, το Δίκτυο Ανάδειξης και Προώθησης του Εναλλακτικού και Θεματικού Τουρισμού (Alter Tourism) πρόκειται για μία προσπάθεια των φορέων και επιχειρήσεων της Ελλάδας για την ανάπτυξη και την προώθηση προϊόντων και δραστηριοτήτων εναλλακτικών μορφών τουρισμού που μπορούν να πραγματοποιηθούν στην Ελλάδα (<http://altertourism.gr/to-diktyo>) [20/11/2017].

- ❖ Οικολογικές και περιβαλλοντικές οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που μεριμνούν για την προστασία του περιβάλλοντος και των σπάνιων ειδών της χλωρίδας και της πανίδας. Αναδεικνύουν τα σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα και προσπαθούν να ευαισθητοποιήσουν τους πολίτες για την αντιμετώπιση τους. Σημαντικές περιβαλλοντικές οργανώσεις είναι:
 - Το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF) είναι διεθνής μη κυβερνητικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 1961 και ασχολείται με τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και ειδικότερα με την προστασία των βιότοπων και των προστατευόμενων περιοχών όπως οι υγροβιότοποι. Το 1990 άνοιξε γραφείο στην Ελλάδα προβάλλοντας προγράμματα που αφορούν τα ζώα προς εξαφάνιση όπως η χελώνα *caretta-caretta*, η μεσογειακή φώκια και η καφέ αρκούδα.
 - Η Greenpeace είναι μία διεθνής περιβαλλοντική μη κυβερνητική οργάνωση που δίνει έμφαση στα οικολογικά προβλήματα (ατμοσφαιρική ρύπανση, φαινόμενο του θερμοκηπίου, τοξικά απόβλητα κ.α.) και στην αντιμετώπιση τους. Στην Ελλάδα, η Greenpeace άνοιξε γραφείο το 1991 το οποίο εκδίδει φυλλάδιο με την ονομασία «Ταράζοντας τα νερά» πληροφορεί για τις ενέργειες του οργανισμού και τα περιβαλλοντικά προβλήματα.
 - Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία (ΕΟΕ) δημιουργήθηκε το 1982 και πρόκειται για μια μη κυβερνητική οργάνωση που ασχολείται με την προστασία των άγριων πουλιών και των βιότοπων τους.

- Η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς ιδρύθηκε το 1972 και στοχεύει στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος της Ελλάδας. Συγχρόνως, αγωνίζεται για την ευαισθητοποίηση του κοινού και των αρμόδιων αρχών σχετικά με τη σπουδαιότητα της πολιτιστικής κληρονομιάς και του περιβάλλοντος.
- Η Εταιρεία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας ασχολείται με τη προστασία των ελληνικών θαλασσών και της μεσογειακής φώκιας που είναι ένα είδος υπό εξαφάνιση. Επίσης, στόχος της οργάνωσης αποτελεί η περιβαλλοντική εκπαίδευση μέσω της πληροφόρησης και της ευαισθητοποίησης της μαθητικής κοινότητας.
- Ο Σύλλογος για την προστασία της θαλάσσιας χελώνας (ΣΠΘΧ) ιδρύθηκε το 1983. Είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός με αντικείμενο την προστασία των θαλάσσια χελωνών. Οργανώνει προγράμματα σε σχέση με την αναπαραγωγή της χελώνας, τη προστασία των φωλιών τους κ.α..
- Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ είναι μια μη κερδοσκοπική εταιρεία. Ιδρύθηκε το 1992 στη Θεσσαλονίκη και βασικός της στόχος είναι η προστασία της άγριας πανίδας και ειδικότερα της καφέ αρκούδας. Επιπλέον, φροντίζει για τη σωστή διαχείριση των δασικών περιοχών που ζει το συγκεκριμένο είδος.
- Η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης ιδρύθηκε το 1951. Συμβάλλει στην ίδρυση Εθνικών Δρυμών και προστατευόμενων περιοχών. Συμμετέχει σε προγράμματα που αφορούν την προστασία απειλούμενων ειδών όπως η αρκούδα, η μεσογειακή φώκια και η θαλάσσια χελώνα. Εκδίδει βιβλία και περιοδικά που αναφέρονται σε περιβαλλοντικά θέματα (<http://www.env-edu.gr/Documents/%ce%a0%ce%95%ce%95%ce%9a%ce%a0%ce%95%20%ce%a4%ce%b5%cf%8d%cf%>) [8/12/17]
- HELMEPA (HELLENIC MARINE ENVIRONMENT PROTECTION ASSOCIATION) είναι Ελληνική Ένωση Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος και πρόκειται για εθελοντική μη κερδοσκοπική οργάνωση. Ιδρύθηκε το 1982 από Έλληνες ναυτικούς και ιδιοκτήτες πλοίων. Σκοπός της είναι η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την προστασία των θαλασσών από τη ρύπανση των πλοίων. Οργανώνει εθελοντικούς καθαρισμούς των ακτών και των θαλασσών. Σύνθημα της αποτελεί η φράση « Να Σώσουμε τις θάλασσες». Ωστόσο, υπάρχει και η παιδική HELMEPA, ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα που άρχισε το 1993 και λαμβάνουν μέρος μαθητές ηλικίας 5-13 ετών. Αναλαμβάνουν δραστηριότητες όπως η

ανακύκλωση υλικών (π.χ. πλαστικού, γυαλιού) και ο καθαρισμός ακτών από απορρίμματα (<http://www.helmepa.gr/>) [9/12/17].

- ❖ Η Αγροτουριστική Α.Ε. λειτουργεί από το 2001 ως Ανώνυμη Εταιρεία και στόχος της αποτελεί η προώθηση του αγροτουρισμού στην Ελλάδα, καθώς θεωρεί ότι η χώρα εμφανίζει σημαντικά πλεονεκτήματα, όπως το ξεχωριστό φυσικό περιβάλλον και οι αγροτικές περιοχές που διαθέτει. Σκοποί της εταιρείας είναι η παροχή πληροφοριών σχετικά με τη σημασία του αγροτουρισμού, έτσι ώστε να προσελκύσει άτομα να ασχοληθούν με τον αγροτουρισμό. Επιπλέον, προσπαθεί να στηρίξει τις ελληνικές αγροτικές περιοχές αφού ο αγροτουρισμός βοηθά στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της παράδοσης (<https://agrotourism.wordpress.com/>) [5/12/2017].
- ❖ Ένωση Πλοιοκτητών Ελληνικών Σκαφών Τουρισμού (ΕΠΕΣΤ) ιδρύθηκε το 1974 με σκοπό τη μελέτη και την οργάνωση του θαλάσσιου τουρισμού (<http://www.epest.gr/page.php?id=7>) [14/12/2017]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΕΡΕΥΝΑ- ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

4.1. Μεθοδολογία έρευνας

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην εργασία έχει ως αντικείμενο μελέτης τη διερεύνηση των απόψεων των τουριστικών επιχειρήσεων σχετικά με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Απευθύνεται σε συγκεκριμένη περιφέρεια, στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων. Ερευνούνται στοιχεία όπως, ποιοι τουρίστες ασχολούνται με τον εναλλακτικό τουρισμό και αν υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές που να απευθύνονται σ' αυτές τις μορφές, στην περιφέρεια. Η παρούσα έρευνα στηρίζεται σε πρωτογενή στοιχεία, καθώς η μέθοδος συλλογής των δεδομένων έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίου. Η έρευνα γίνεται στα πλαίσια πτυχιακής εργασίας, ξεκίνησε τον Αύγουστο του 2017 και διήρκησε μέχρι τα μέσα Οκτωβρίου του 2017, δηλαδή μέχρι το τέλος της καλοκαιρινής τουριστικής περιόδου. Ο τρόπος συλλογής του υλικού, δηλαδή η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε μέσω τηλεφωνικής συνέντευξης. Ο λόγος, για τον οποίο πραγματοποιήθηκε τηλεφωνική συνέντευξη είναι λόγω μικρής χρονικής διάρκειας συμπλήρωσης. Τα ερωτηματολόγια έπρεπε να είναι συμπληρωμένα μέχρι το τέλος της καλοκαιρινής σεζόν. Το πλεονέκτημα της τηλεφωνικής συνέντευξης είναι ότι πρόκειται για απλή διαδικασία. Αν είχε επιλεγθεί άλλη μέθοδος όπως e-mail, ίσως να υπήρχε μικρό ποσοστό συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων και μεγάλη πιθανότητα επιστροφής του ερωτηματολογίου χωρίς να το απαντήσουν, λόγω έλλειψης χρόνου και αυξημένου φόρτου εργασίας των υπαλλήλων των επιχειρήσεων. Επιπλέον, δεν επιλέχθηκε ούτε η προσωπική συνέντευξη λόγω αποστάσεως από τις τουριστικές επιχειρήσεις της περιφέρειας. Παρατηρήθηκε ότι οι υπάλληλοι των ενοικιαζόμενων δωματίων και των τουριστικών γραφείων ήταν πιο πρόθυμοι να απαντήσουν από τους εργαζόμενους των ξενοδοχείων και ειδικά των μεγαλύτερων αστέρων, καθώς ο χρόνος εργασίας τους ήταν πιο απαιτητικός. Ωστόσο, επιχειρήσεις που δεν είχαν χρόνο για να απαντήσουν στις ερωτήσεις, πολλές φορές έλεγαν πως μπορούν να απαντήσουν από τα τέλη Σεπτεμβρίου και μετά, που θα είναι λιγότερο απασχολημένοι. Παράλληλα, υπήρχαν και μερικές περιπτώσεις όπου οι υπάλληλοι των επιχειρήσεων ήταν αρκετά αρνητικοί και αγενείς για να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο.

<<Πληθυσμός της έρευνας ή στατιστικός πληθυσμός (study population). Ο πληθυσμός της έρευνας είναι το τμήμα του ευρύτερου πληθυσμού που μπορεί να συμπεριληφθεί στην

έρευνα. Αποτελείται δηλαδή από στοιχεία που είναι υποψηφία για να επιλεγούν στο σχηματισμό δείγματος» (<https://static.eudoxus.gr/books/65/chapter-11765.pdf>) [21/12/2017]. Έτσι, στη συγκεκριμένη έρευνα, τον πληθυσμό της αποτελεί ο συνολικός αριθμός των τουριστικών επιχειρήσεων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, ενώ το δείγμα αποτελούν οι 60 τουριστικές επιχειρήσεις που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, δηλαδή ένα τμήμα του πληθυσμού που έχει επιλεγεί. Για τον εντοπισμό του δείγματος χρησιμοποιήθηκε το βιβλίο gtp (Greek travel pages) το οποίο περιλαμβάνει τις τουριστικές επιχειρήσεις της Ελλάδας.

Βασικό ρόλο σε μια έρευνα διαδραματίζουν οι μεταβλητές που αφορούν κάθε χαρακτηριστικό ή ιδιότητα ενός προσώπου ή αντικειμένου ή κατάστασης το οποίο δέχεται διαφορετικές τιμές όπως η ηλικία, το φύλο κ.α. Με λίγα λόγια, πρόκειται για χαρακτηριστικά που έχουν τη δυνατότητα να μεταβάλλονται. Οι μεταβλητές διαχωρίζονται σε δυο κύριες κατηγορίες, τις ποιοτικές και τις ποσοτικές (<https://statistics.scientist.gr/14.pdf>) [22/12/2017]. Σ' αυτήν την έρευνα, στις ποιοτικές μεταβλητές ανήκουν το φύλο, το μορφωτικό επίπεδο, το είδος της επιχείρησης, η εθνικότητα κ.τ.λ., ενώ για παράδειγμα στις ποσοτικές συμπεριλαμβάνονται οι ηλικίες που έχουν απήχηση οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού αφού οι τιμές τους αποτυπώνονται σε αριθμούς.

Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει κυρίως κατηγορίες κλειστών ερωτήσεων με συγκεκριμένες επιλογές απαντήσεων. Στις κλειστές ερωτήσεις συμπεριλαμβάνονται διάφορα είδη ερωτήσεων όπως, οι διχοτομικές ερωτήσεις που έχουν δύο απαντήσεις και ο ερωτώμενος μπορεί να επιλέξει μόνο μία από τις δύο. Οι ερωτήσεις βαθμονόμησης, στις οποίες υπάρχουν πολλές απαντήσεις, όμως ο ερωτώμενος μπορεί να επιλέξει μόνο μία. Επιπλέον, οι ερωτήσεις ημι-κλειστού τύπου, στις οποίες υπάρχουν πολλές απαντήσεις και στην τελευταία απάντηση υπάρχει η επιλογή Άλλο όπου ο ερωτώμενος μπορεί να συμπληρώσει κάποια άλλη απάντηση από τις επιλογές που δίνονται.

(https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5360/1/01_chapter_04.pdf) [22/12/2017]

Το ερωτηματολόγιο αποτελεί εργαλείο ποσοτικής έρευνας, εφόσον στηρίζεται σε στατιστική ανάλυση μέσω διαγραμμάτων. Επιπλέον, μετά από τα αποτελέσματα της κάθε ερώτησης προκύπτουν συμπεράσματα τα οποία αναλύονται. Για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων έχουν χρησιμοποιηθεί κυρίως κυκλικά διαγράμματα. Τα κυκλικά διαγράμματα (πίτες) είναι χωρισμένα σε «κομμάτια» ανάλογα με το ποσοστό των απαντήσεων της κάθε ερώτησης. Στις ερωτήσεις 9 και 14, τα αποτελέσματα παρουσιάζονται

με ραβδόγραμμα. Το ραβδόγραμμα πρόκειται για γραφική παράσταση που περιλαμβάνει στήλες και δύο άξονες, έναν οριζόντιο και έναν κάθετο. Η κάθετη γραμμή αναπαριστά τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Οι στήλες αντιστοιχούν στη συχνότητα της κάθε επιλογής των ερωτήσεων. Στην οριζόντια γραμμή παρουσιάζονται αριθμητικές τιμές μέχρι το 100.

4.2. Αποτελέσματα

Σ' αυτήν την υποενότητα αναλύονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Παρουσιάζεται ο αριθμός των ατόμων που απάντησαν στα δημογραφικά στοιχεία και στην κάθε ερώτηση και στη συνέχεια το ποσοστό των απαντήσεων, με τη μορφή γραφημάτων.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.ΦΥΛΟ

Ανδρας 30

Γυναίκα 30

Σύνολο 60

2.ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση 0

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση 15

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση 35

Μεταπτυχιακό 10

Διδακτορικό 0

3.ΕΙΔΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Ξενοδοχείο 14

Ενοικιαζόμενα Δωμάτια 22

Τουριστικό Γραφείο 22

Άλλο 2

Σύνολο 60

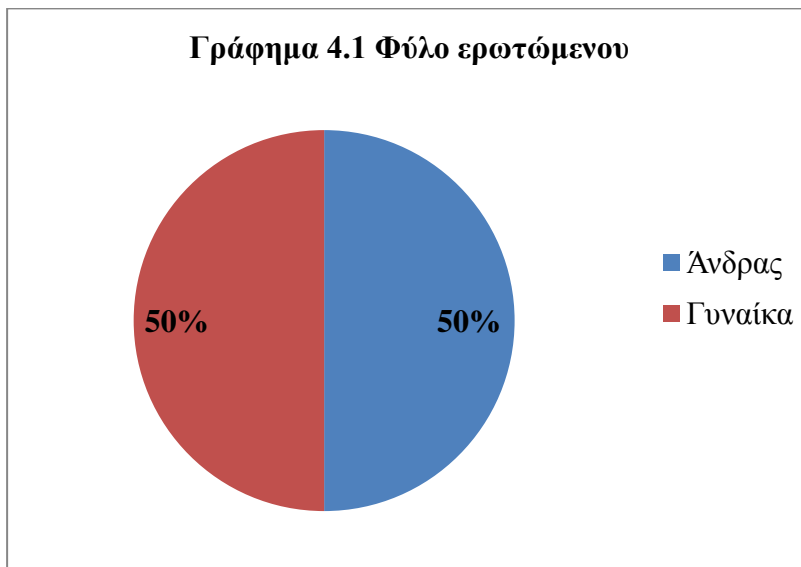
4.ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΛΑΤΩΝ

Υψηλό 11

Μεσαίο 44

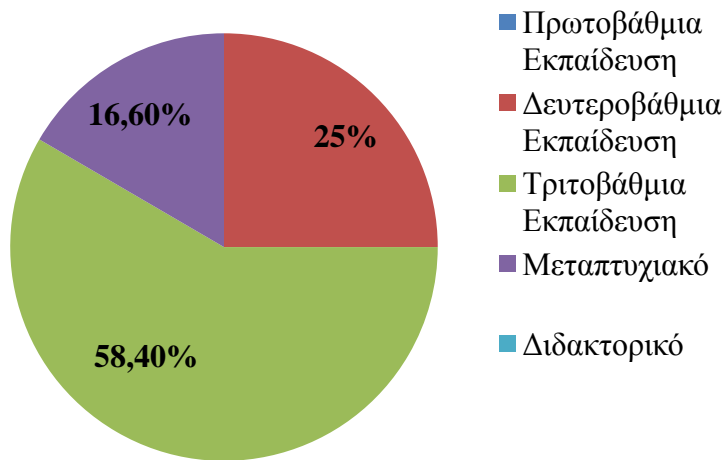
Χαμηλό 5

Σύνολο 60

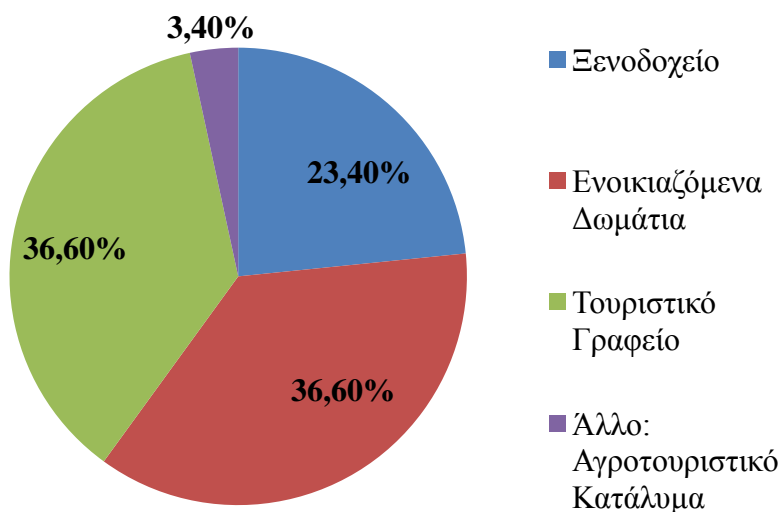
Στο παραπάνω γράφημα παρατηρείται ότι το ίδιο πρόθυμοι να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο ήταν και οι άνδρες και οι γυναίκες με ποσοστό 50% και οι δύο.

Γράφημα 4.2 Μορφωτικό επίπεδο ερωτώμενων

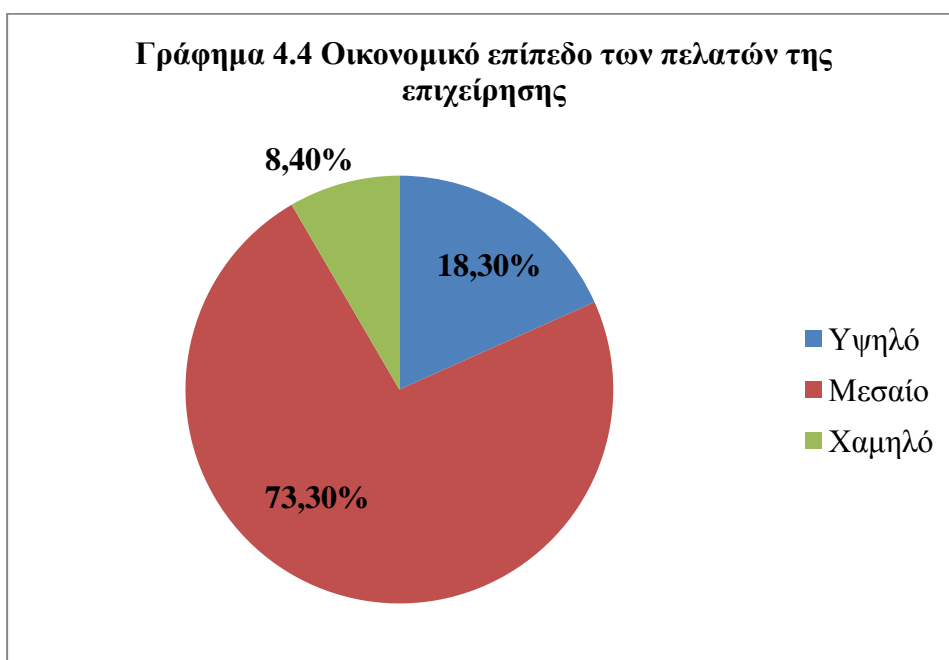

Στο γράφημα αυτό παρατηρείται το μορφωτικό επίπεδο των ερωτώμενων. Το μεγαλύτερο ποσοστό κατέχει η τριτοβάθμια εκπαίδευση με ποσοστό 58,4% και ακολουθούν η δευτεροβάθμια με 25 % και το μεταπτυχιακό με 16,6%. Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση και το διδακτορικό έχουν το 0%, καθώς κανένας ερωτώμενος δεν απάντησε αυτές τις επιλογές της ερώτησης. Υπάρχει μεγάλη απόκλιση μεταξύ ποσοστών των μορφωτικών επιπέδων των ερωτώμενων.

Γράφημα 4.3 Είδος επιχείρησης δείγματος

Στο παραπάνω κυκλικό διάγραμμα διαγράφονται τα είδη των τουριστικών επιχειρήσεων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο. Οι επιλογές στην ερώτηση ήταν το ξενοδοχείο, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, το τουριστικό γραφείο και άλλο όπου ο ερωτώμενος είχε την δυνατότητα να αναφέρει κάποια διαφορετική τουριστική επιχείρηση από τις προηγούμενες. Το μεγαλύτερο ποσοστό έχουν τα ενοικιαζόμενα δωμάτια και το τουριστικό γραφείο με 36,6%. Το ίδιο ποσοστό ερωτώμενων απάντησαν και στα ενοικιαζόμενα και στο τουριστικό γραφείο. Το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό έχει το ξενοδοχείο με ποσοστό 23,4%. Στην επιλογή άλλο απάντησαν πως πρόκειται για αγροτουριστικό κατάλυμα και έχει ποσοστό 3,4%.

Στο γράφημα γίνεται αντιληπτό πως οι ερωτώμενοι ερωτήθηκαν για το οικονομικό επίπεδο των πελατών που παρατηρούν στην επιχείρηση. Το 73,3% πιστεύουν πως το οικονομικό επίπεδο των πελατών είναι μεσαίο, το 18,3% υψηλό και το 8,4% χαμηλό. Υπάρχει μεγάλη απόκλιση στα ποσοστά των απαντήσεων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

5. Σε ποιες ηλικίες πιστεύετε ότι έχουν περισσότερο απήχηση οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

18-24 1

25-34 10

35-44	21
45-54	21
55-64	6
65 και άνω	1
Σύνολο	60

6. Ποιό θεωρείται ότι είναι το επίπεδο της μέσης δαπάνης των πελατών που ασχολείται με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

Υψηλό	3
Μεσαίο	53
Χαμηλό	4
Σύνολο	60

7. Ποιοι είναι οι βασικοί πελάτες των εναλλακτικών μορφών τουρισμού;

Έλληνες	4
Αλλοδαποί	39
Τόσο Έλληνες όσο και αλλοδαποί	17
Δεν γνωρίζω/ Δεν απαντώ	0
Σύνολο	60

8. Ποια εθνικότητα αλλοδαπών τουριστών πιστεύετε ότι ενδιαφέρεται περισσότερο για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην περιοχή;

Βρετανοί	28
Ιταλοί	20
Γάλλοι	5
Γερμανοί	6
Ρώσοι	1

Άλλο 0

9. Ποιες από τις παρακάτω εναλλακτικές μορφές τουρισμού θεωρείτε ότι έχουν αναπτυχθεί στη περιοχή; (παρακαλώ απαντήστε για κάθε κατηγορία ξεχωριστά)

Πίνακας 4.1 Δεδομένα ερώτησης 9

	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν γνωρίζω	Σύνολο
Αγροτουρισμός	14	30	16	60
Οικοτουρισμός	38	13	9	60
Πολιτιστικός Τουρισμός	33	23	4	60
Τουρισμός Υγείας	0	42	18	60
Κοινωνικός Τουρισμός	12	26	22	60
Θαλάσσιος Τουρισμός	54	3	3	60
Αθλητικός Τουρισμός	5	36	19	60
Θρησκευτικός Τουρισμός	42	15	3	60
Τουρισμός Περιπέτειας	7	40	13	60
Περιπατητικός Τουρισμός	47	8	5	60
Γαστρονομικός Τουρισμός	19	30	11	60

10. Θεωρείτε ότι έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλες υποδομές για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού στη περιοχή;

Ναι 7

Όχι 53

Σύνολο 60

11. Ποιες υποδομές πιστεύετε ότι χρειάζεται να βελτιωθούν για την περαιτέρω ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού;

Καταλύματα	18
Εστιατόρια	0
Συγκοινωνιακές υποδομές	42
Άλλο	0
Σύνολο	60

12. Πόσο θεωρείτε ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού προωθούν την τοπική ανάπτυξη;

Καθόλου	1
Λίγο	7
Αρκετά	27
Πολύ	25
Σύνολο	60

13. Πιστεύετε ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού οι οποίες έχουν αναπτυχθεί στη περιοχή προβάλλονται ικανοποιητικά;

Ναι	4
Όχι	51
Δεν γνωρίζω/ Δεν απαντώ	5
Σύνολο	60

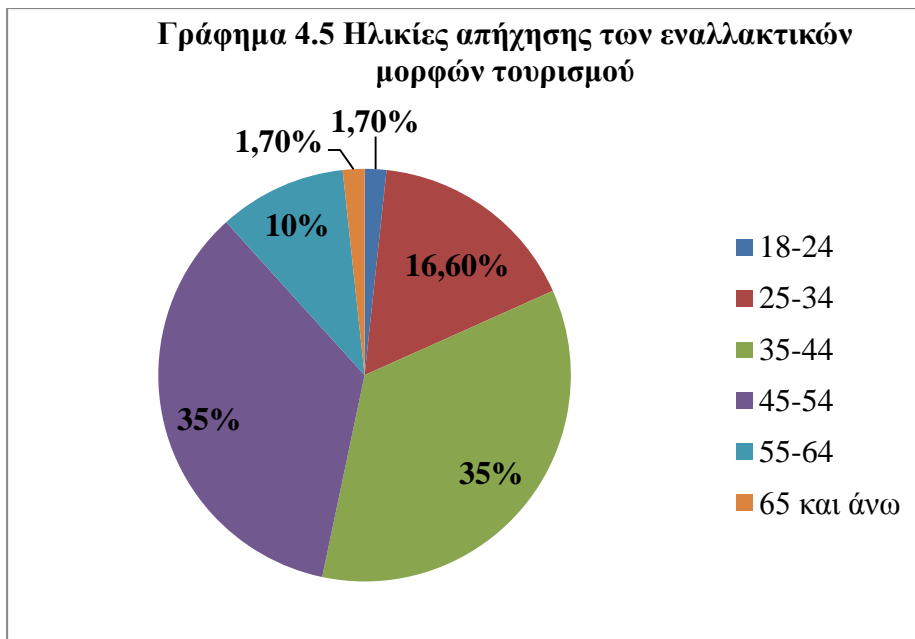
14. Εάν απαντήσατε αρνητικά στην προηγούμενη ερώτηση, αναφέρετε ποιιά/ ποιες μορφές θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περαιτέρω κατά την άποψη σας.

Η ερώτηση 14 εξαρτάται από την ερώτηση 13, καθώς όσοι έχουν απαντήσει αρνητικά (την επιλογή "όχι" της ερώτησης 13) στην προηγούμενη ερώτηση, μπορούν να συμπληρώσουν όσες μορφές εναλλακτικού τουρισμού πιστεύουν ότι μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω στην περιοχή. Οι μορφές που μπορούν να επιλέξουν δίνονται στην ερώτηση. Από τις 60 τουριστικές επιχειρήσεις της Περιφέρειας Ιονίων νήσων που συμπλήρωσαν το

ερωτηματολόγιο, οι 51 απάντησαν αρνητικά στην ερώτηση 13. Επομένως παρακάτω ακολουθεί ο πίνακας με τον αριθμό των απαντήσεων της ερώτησης 14. Παρουσιάζεται ο αριθμός των ερωτώμενων που επέλεξαν την κάθε εναλλακτική μορφή τουρισμού, με βάση τις 51 αρνητικές απαντήσεις της προηγούμενης ερώτησης.

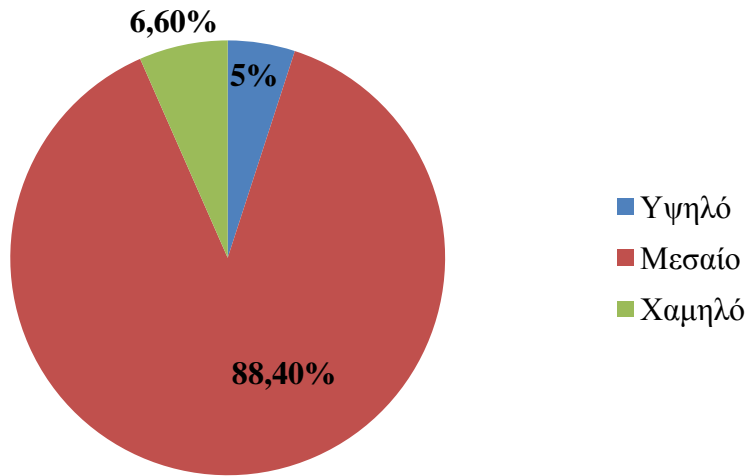
Πίνακας 4.2 Δεδομένα ερώτησης 14

Αγροτουρισμός	38
Οικοτουρισμός	36
Πολιτιστικός τουρισμός	40
Τουρισμός Υγείας	7
Κοινωνικός Τουρισμός	13
Θαλάσσιος Τουρισμός	41
Αθλητικός Τουρισμός	21
Θρησκευτικός Τουρισμός	43
Τουρισμός περιπέτειας	25
Περιπατητικός Τουρισμός	46
Γαστρονομικός Τουρισμός	24

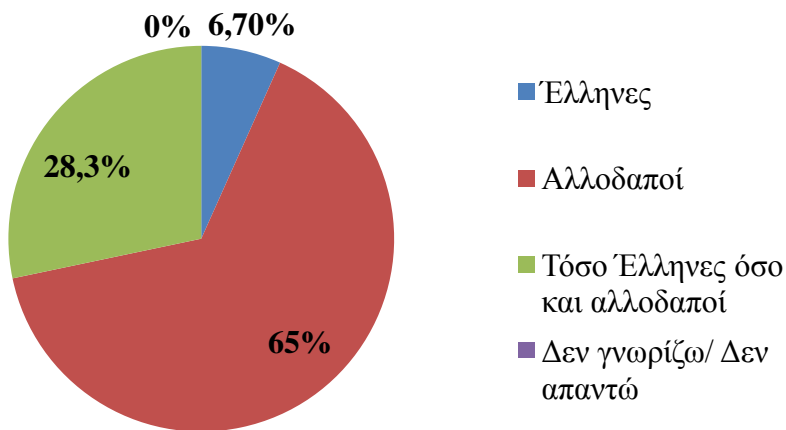
Στο γράφημα αναπαριστούνται οι ηλικίες που πιστεύουν οι ερωτώμενοι ότι έχουν απήχηση οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Το μεγαλύτερο ποσοστό έχουν οι ηλικίες 35-44 και 45-54 με 35%. Στη συνέχεια, οι ηλικίες 25-34 με 16,6%, 55-64 με 10%. Το ίδιο ποσοστό έχουν οι ηλικίες 18-24 και 65 και άνω με 1,7%. Γίνεται αντιληπτό πως οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι στις ηλικίες 35-44 και 45-54 είναι περισσότερο διαδεδομένος ο εναλλακτικός τουρισμός, ίσως γιατί αυτές οι ηλικίες μπορεί να νιώθουν περισσότερο την ανάγκη να ξεφύγουν από τη ρουτίνα της καθημερινότητας. Πιθανόν, λόγω φόρτου εργασίας να αναζητούν τη χαλάρωση και καινούργιες δραστηριότητες με τις οποίες μπορούν να απασχοληθούν. Ωστόσο, το μικρότερο ποσοστό κατέχουν οι ηλικίες 18-24 και 65 και άνω, με ίδιο ποσοστό 1,7%. Άτομα ηλικιών 18-24, ίσως αναζητούν τη διασκέδαση και το μαζικό τουρισμό. Πιθανόν οι ηλικίες 65 και άνω δεν ενδιαφέρονται για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού επειδή μερικές μορφές διαθέτουν δύσκολες δραστηριότητες που άτομα μεγαλύτερων ηλικιών ίσως να μην μπορούν να ανταπεξέλθουν εύκολα σ' αυτές.

Γράφημα 4.6 Επίπεδο μέσης δαπάνης πελατών εναλλακτικών μορφών τουρισμού

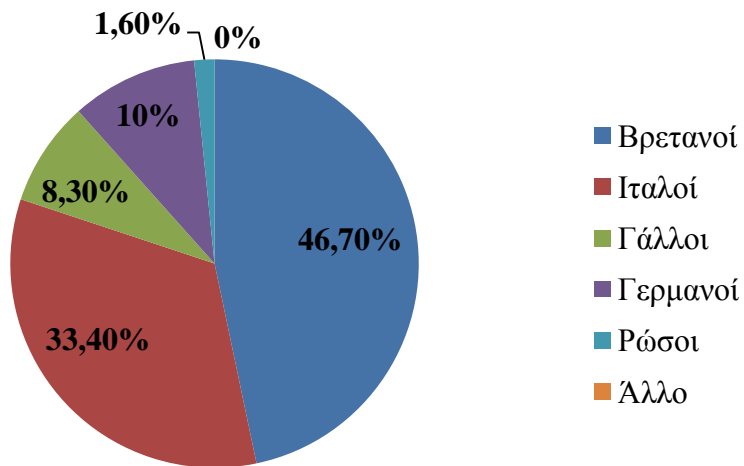
Το γράφημα αυτό αναφέρεται στο επίπεδο της μέσης δαπάνης των πελατών που ασχολούνται με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Πρωταρχικό ρόλο σε ποσοστά κατέχει το μεσαίο επίπεδο με 88,4%. Στη συνέχεια, το χαμηλό με 6,6% και το υψηλό με 5%.

Γράφημα 4.7 Βασικοί πελάτες εναλλακτικών μορφών τουρισμού

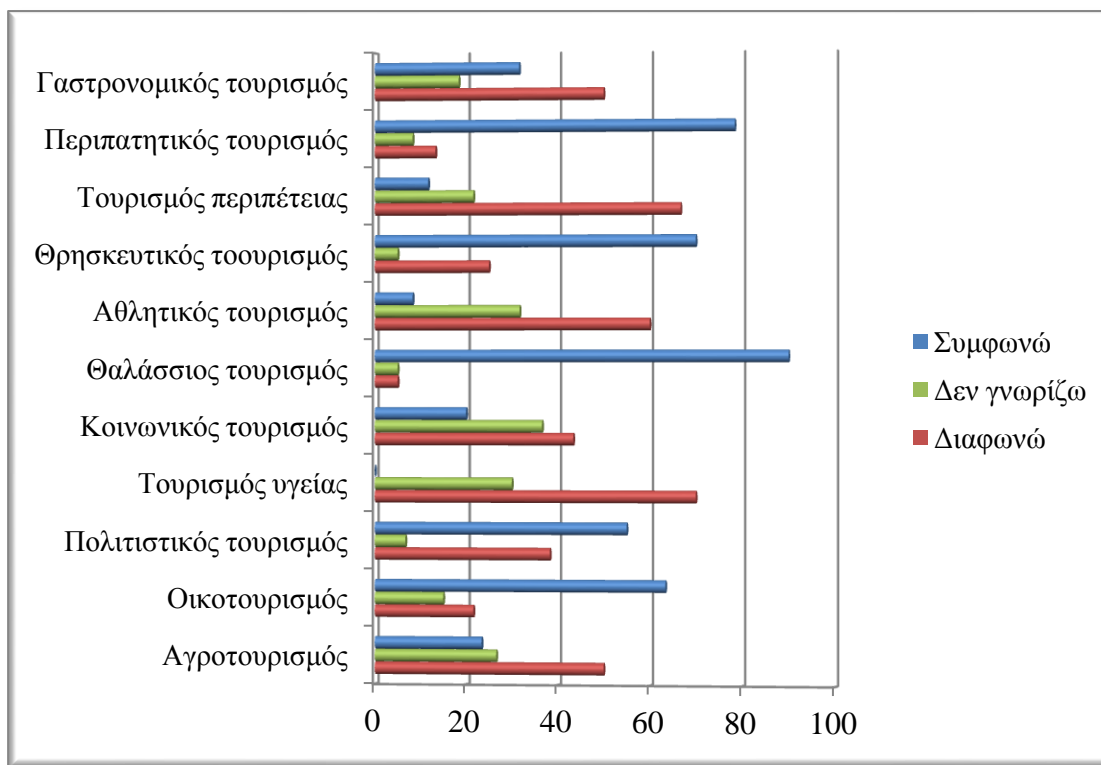
Το γράφημα υποδεικνύει τους βασικούς πελάτες των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Το μεγαλύτερο ποσοστό έχουν οι αλλοδαποί με 65%. Σειρά έχουν τόσο οι Έλληνες όσο και οι αλλοδαποί με 28,3% και οι Έλληνες με 6,7%. Κανένας ερωτώμενος δεν απάντησε δεν γνωρίζω/δεν απαντώ.

Γράφημα 4.8
Εθνικότητα αλλοδαπών τουριστών εναλλακτικών
μορφών τουρισμού

Στο παραπάνω γράφημα παρουσιάζονται οι εθνικότητες αλλοδαπών τουριστών που θεωρούν οι ερωτώμενοι ότι ενδιαφέρονται περισσότερο για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Οι επιλογές που δίνονται είναι οι Βρετανοί, οι Ιταλοί, οι Γάλλοι, οι Γερμανοί, οι Ρώσοι και άλλο όπου ο ερωτώμενος μπορεί να αναφέρει κάποια άλλη εθνικότητα που πιστεύει ότι ενδιαφέρεται για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Το μεγαλύτερο ποσοστό έχουν οι Βρετανοί με 46,7%. Ακολουθούν οι Ιταλοί με 33,4%, οι Γερμανοί με 10%, οι Γάλλοι με 8,3%, οι Ρώσοι με 1,6%. Στην επιλογή άλλο κανένας δεν απάντησε.

Γράφημα 4.9 Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στη περιοχή

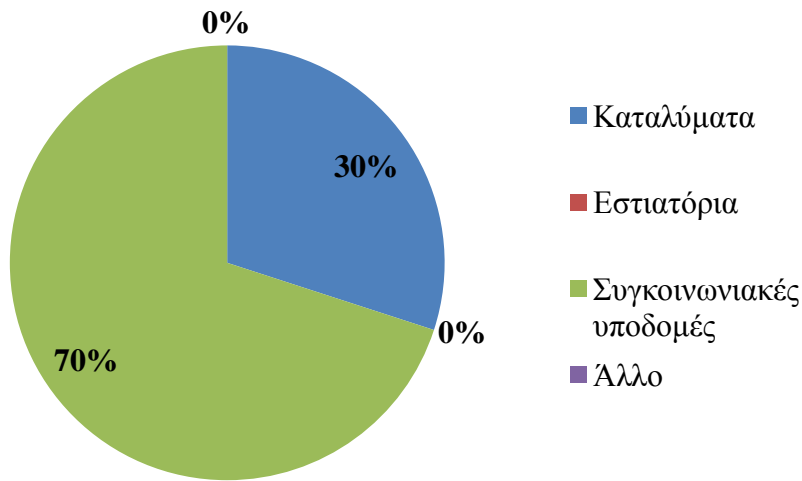
Το παραπάνω γράφημα παρουσιάζει τις κατηγορίες των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, που θεωρούν οι ερωτώμενοι, ότι έχουν αναπτυχθεί στη περιοχή. Η ερώτηση που αφορά το διάγραμμα περιλαμβάνει ένα πίνακα με τις κατηγορίες εναλλακτικού τουρισμού. Ο ερωτώμενος απαντά για κάθε κατηγορία ξεχωριστά και συμπληρώνει μία από τις επιλογές συμφωνώ, διαφωνώ και δεν γνωρίζω. Έτσι, στον αγροτουρισμό το μεγαλύτερο ποσοστό έχει η επιλογή διαφωνώ με ποσοστό 50%. Το 26,6% δεν γνωρίζουν αν έχει αναπτυχθεί ο αγροτουρισμός και το 23,4% συμφωνούν ότι έχει αναπτυχθεί. Στον οικοτουρισμό, το 63,4% συμφωνούν ότι αναπτυχθεί, το 21,6% διαφωνούν και το 15% δεν γνωρίζουν. Το 55% συμφωνούν πως ο πολιτιστικός τουρισμός έχει αναπτυχθεί, το 38,3% διαφωνούν και το 6,7% δεν γνωρίζουν. Στον τουρισμό υγείας, το 70% διαφωνεί και το 30% δεν γνωρίζει. Κανένας δεν συμφωνεί ότι ο τουρισμός υγείας έχει αναπτυχθεί στη περιοχή. Στον κοινωνικό τουρισμό το 43,4% απάντησε ότι διαφωνεί, το 36,6% δεν γνωρίζει, το 20% συμφωνεί. Στον θαλάσσιο τουρισμό το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε ότι συμφωνεί με 90%, ακολουθούν οι επιλογές διαφωνώ και δεν γνωρίζω, που έχουν το ίδιο ποσοστό 5%. Οι απαντήσεις υποδηλώνουν πως το μεγαλύτερο ποσοστό με 60% πιστεύει ότι ο αθλητικός τουρισμός δεν έχει αναπτυχθεί. Σε αντίθεση με το 8,3% που συμφωνεί και το 31,7% που δεν γνωρίζει αν έχει αναπτυχθεί. Επιπλέον, όπως παρατηρείται το 70% συμφωνεί πως ο θρησκευτικός τουρισμός είναι

αναπτυγμένος, ενώ το 25% διαφωνεί και το 5% δεν γνωρίζει. Στον τουρισμό περιπέτειας, το 66,7% διαφωνεί, το 21,6% δεν γνωρίζει και το 11,7% συμφωνεί. Παράλληλα, ένα μεγάλο ποσοστό της τάξεως των 78,4% έχει απαντήσει πως συμφωνεί ότι ο περιπατητικός τουρισμός έχει αναπτυχθεί, σε αντίθεση με το 13,3% που διαφωνεί και το 8,3% δεν γνωρίζει. Το μεγαλύτερο ποσοστό 50% διαφωνεί πως ο γαστρονομικός τουρισμός έχει αναπτυχθεί. Αμέσως μετά το 31,6% συμφωνεί και το 18,4% δεν γνωρίζει. Επομένως, από τις απαντήσεις των τουριστικών επιχειρήσεων προκύπτει πως οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού που έχουν αναπτυχθεί στη περιφέρεια Ιονίων νήσων είναι ο οικοτουρισμός, ο πολιτιστικός, ο θαλάσσιος, ο θρησκευτικός και ο περιπατητικός τουρισμός. Προφανώς ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ανεπτυγμένος, καθώς η περιφέρεια αποτελείται από νησιά και ο οικοτουρισμός έχει αναπτυχθεί λόγω του φυσικού τοπίου.

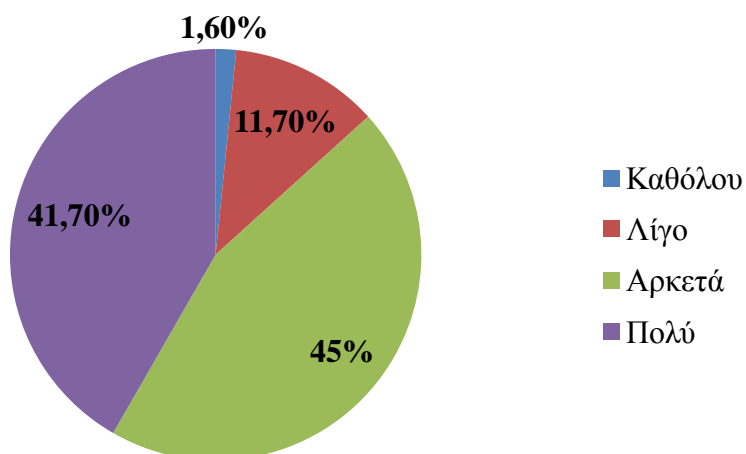
Το παραπάνω γράφημα αναπαριστά τις απόψεις των τουριστικών επιχειρήσεων σχετικά με το αν έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλες υποδομές για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού στη περιοχή. Οι επιλογές της ερώτησης είναι ναι και όχι. Το μεγαλύτερο ποσοστό με 88,4% απάντησε όχι και το 11,6% ναι.

Γράφημα 4.11 Υποδομές για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού

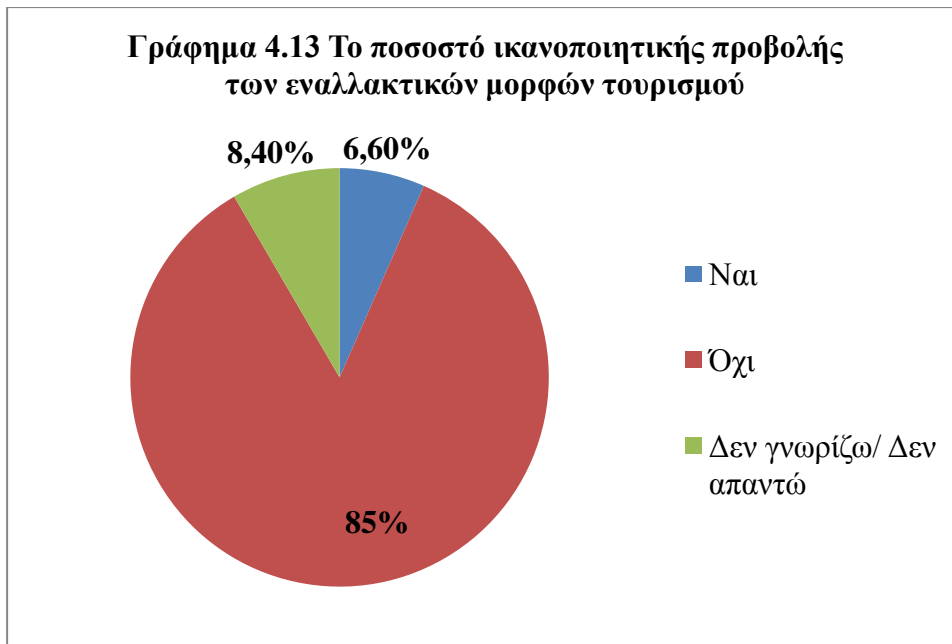

Το γράφημα αυτό αναπαριστά ποιες υποδομές πιστεύουν οι ερωτώμενοι ότι χρειάζεται να βελτιωθούν για την περαιτέρω ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Οι υποδομές που μπορούν να επιλέξουν οι ερωτώμενοι ως απάντηση είναι τα καταλύματα, τα εστιατόρια, οι συγκοινωνιακές υποδομές και άλλο όπου ο ερωτώμενος μπορεί να συμπληρώσει κάποια άλλη υποδομή που πιστεύει ότι χρειάζεται βελτίωση. Οι απαντήσεις υποδηλώνουν πως ένα μεγάλο ποσοστό 70% πιστεύει ότι οι συγκοινωνιακές υποδομές χρειάζονται βελτίωση, σε αντίθεση με το 30% που έχει απαντήσει ότι τα καταλύματα πρέπει να βελτιωθούν. Κανένας ερωτώμενος δεν έχει επιλέξει τα εστιατόρια, ούτε έχει συμπληρώσει κάποια άλλη υποδομή.

Γράφημα 4.12 Το ποσοστό προώθησης της τοπικής ανάπτυξης από τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού

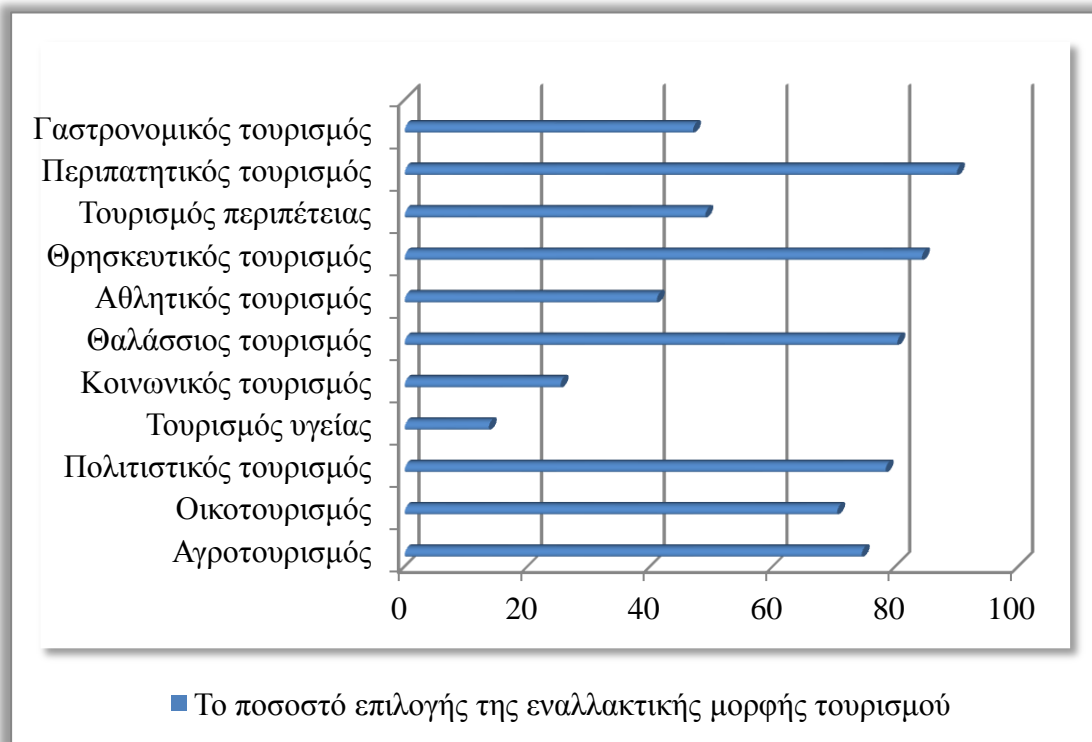

Στο παραπάνω γράφημα διαφαίνεται το ποσοστό που οι τουριστικές επιχειρήσεις της περιφέρειας, θεωρούν ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού προωθούν την τοπική ανάπτυξη. Οι απαντήσεις ήταν καθόλου, λίγο, αρκετά και πολύ. Το μεγαλύτερο ποσοστό έχει απαντήσει "αρκετά" με 45%. Στη συνέχεια, ακολουθούν "πολύ" με 41,7%, "λίγο" με 11,7% και "καθόλου" με 1,6%. Τα ποσοστά αυτά δείχνουν, ότι οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού συμβάλλουν στην ανάπτυξη της περιφέρειας.

Γίνεται αντιληπτό από τις απαντήσεις των ερωτώμενων ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 85% πιστεύει πως οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες έχουν αναπτυχθεί στην περιοχή δεν προβάλλονται ικανοποιητικά. Σε αντίθεση, με το 6,6% που θεωρεί ότι προβάλλονται ικανοποιητικά. Επίσης, το ποσοστό 8,4% έχει απαντήσει πως δεν γνωρίζει.

Γράφημα 4.14 Το ποσοστό επιλογής των μορφών που μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω στη Περιφέρεια Ιονίων νήσων

Το γράφημα αναπαριστά τις απαντήσεις της ερώτησης 14 στην οποία ο ερωτώμενος μπορεί να επιλέξει όσες μορφές από αυτές που δίνονται, θεωρεί ότι μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω στην περιφέρεια. Ωστόσο, η ερώτηση 14 εξαρτάται από τις απαντήσεις της ερώτησης 13. Δηλαδή, όσοι έχουν απαντήσει αρνητικά (‘‘όχι’’) στην ερώτηση 13, μπορούν να επιλέξουν τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού της ερώτησης 14. 51 τουριστικές επιχειρήσεις έχουν απαντήσει αρνητικά στην ερώτηση 13. Άρα και στην ερώτηση 14 έχουν απαντήσει 51 ερωτώμενοι. Γι’ αυτό το λόγο, τα ποσοστά στο παραπάνω ραβδόγραμμα έχουν διαμορφωθεί με βάση τις 51 απαντήσεις. Στο διάγραμμα, τα μεγαλύτερα ποσοστά κατέχουν ο περιπατητικός τουρισμός με 90%, ο θρησκευτικός με 84,3%, ο θαλάσσιος με 80,3%, ο πολιτιστικός με 78,4%, ο αγροτουρισμός με 74,5% και ο οικοτουρισμός με 70,5%. Τα ποσοστά αυτά υποδεικνύουν πως οι τουριστικές επιχειρήσεις θεωρούν ότι οι παραπάνω μορφές έχουν τη δυνατότητα να αναπτυχθούν στα νησιά της περιφέρειας. Αμέσως μετά, με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν ο τουρισμός περιπέτειας με 49%, ο γαστρονομικός τουρισμός με 47%, ο αθλητικός με 41,1%, ο κοινωνικός με 25,4% και ο τουρισμός υγείας με 13,7%. Από τα ποσοστά παρατηρείται πως οι περισσότερες εναλλακτικές μορφές έχουν πιθανότητες να αναπτυχθούν. Όμως, λιγότερες πιθανότητες έχουν ο κοινωνικός τουρισμός

και ο τουρισμός υγείας. Πιθανόν, τα ιόνια νησιά να μην πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να εφαρμοστούν οι συγκεκριμένες μορφές.

Για την καλύτερη κατανόηση του γραφήματος έχει σχεδιαστεί ένας πίνακας με το ποσοστό των απαντήσεων, για την άποψη των τουριστικών επιχειρήσεων σχετικά με το ποιες εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να αναπτυχθούν περαιτέρω στην περιφέρεια. Ο πίνακας περιλαμβάνει και το ποσοστό αυτών που δεν επέλεξαν την κάθε μορφή.

Πίνακας 4.3 Ποσοστά απαντήσεων της ερώτησης 14

Εναλλακτικές μορφές τουρισμού	Ποσοστό επιλογής της κάθε εναλλακτικής μορφής τουρισμού	Ποσοστό των ερωτώμενων που δεν επέλεξαν την κάθε εναλλακτική μορφή τουρισμού
Αγροτουρισμός	74,5%	25,5%
Οικοτουρισμός	70,5%	29,5%
Πολιτιστικός Τουρισμός	78,4%	21,6%
Τουρισμός Υγείας	13,7%	86,3%
Κοινωνικός τουρισμός	25,4%	74,6%
Θαλάσσιος Τουρισμός	80,3%	19,7%
Αθλητικός Τουρισμός	41,1%	58,9%
Θρησκευτικός Τουρισμός	84,3%	15,7%
Τουρισμός Περιπέτειας	49%	51%
Περιπατητικός Τουρισμός	90%	10%
Γαστρονομικός Τουρισμός	47%	53%

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι βέβαιο πως ο τουρισμός αφορά κυρίως το ψυχαγωγικό ταξίδι με σκοπό τη γνωριμία του ανθρώπου με έναν διαφορετικό τόπο από το τόπο μόνιμης κατοικίας του. Οι χώρες οργανώνονται και προετοιμάζονται κατάλληλα με στόχο την προσέλκυση επισκεπτών, καθώς ο τομέας του τουρισμού έχει κυρίαρχο ρόλο στην ανάπτυξη μιας χώρας, διότι συντελεί στην αναβάθμιση της σε οικονομικό και ποιοτικό επίπεδο με τη δημιουργία τουριστικών επιχειρήσεων και νέων θέσεων εργασίας. Επιπλέον, για τη σωστή ανάπτυξη ενός τόπου απαιτείται ο σεβασμός και η προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, του πολιτισμού και της τοπικής παράδοσης. Γι' αυτό τον λόγο, άρχισε να εμφανίζεται ο εναλλακτικός τουρισμός ο οποίος θεωρείται περισσότερο βιώσιμος, αφού προσπαθεί να μην διαταράσσει και μεταβάλει το περιβάλλον.

Ο εναλλακτικός τουρισμός, λοιπόν, ανάλογα με τα κίνητρα και τα χαρακτηριστικά του ταξιδιού διαχωρίζεται σε διάφορες μορφές που ονομάζονται εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Μερικές από τις πιο σημαντικές μορφές είναι ο αγροτουρισμός, ο οικοτουρισμός, ο πολιτιστικός, ο τουρισμός υγείας, ο κοινωνικός, ο θαλάσσιος, ο αθλητικός, ο θρησκευτικός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο περιπατητικός και ο γαστρονομικός τουρισμός. Ο αγροτουρισμός και ο οικοτουρισμός έχουν ως κοινό κίνητρο την επαφή του τουρίστα με τη φύση και την ύπαιθρο. Στον αγροτουρισμό ο επισκέπτης συμμετέχει σε αγροτικές ασχολίες και δοκιμάζει τοπικά προϊόντα, ενώ στον οικοτουρισμό ο τουρίστας παρατηρεί το φυσικό περιβάλλον. Ο πολιτιστικός τουρισμός πρόκειται για το ταξίδι με κίνητρο την επίσκεψη πολιτιστικών αξιοθέατων και το σεβασμό στην ιστορία και στην πολιτιστική κληρονομιά. Ο τουρισμός υγείας, δηλαδή οι διακοπές με σκοπό τη καλύτευση και την πρόληψη της υγείας. Στον κοινωνικό τουρισμό παίρνουν μέρος άτομα με χαμηλό εισόδημα που εντάσσονται σε κάποια ειδική κατηγορία και σε κάποιο επιδοτούμενο πρόγραμμα που τους βοηθάει να κάνουν τις διακοπές τους. Ο θαλάσσιος έχει ως κίνητρο τη γνωριμία με τη θάλασσα και ο αθλητικός τη συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες και τη παρακολούθηση αθλητικών γεγονότων. Το κίνητρο του θρησκευτικού τουρισμού είναι η επίσκεψη σε θρησκευτικά αξιοθέατα και του τουρισμού περιπέτειας η συμμετοχή του τουρίστα σε αθλητικές δραστηριότητες που θεωρούνται επικίνδυνες (π.χ. rafting). Στον περιπατητικό τουρισμό, το κίνητρο αποτελεί το περπάτημα και στον γαστρονομικό η επαφή του επισκέπτη με την τοπική κουζίνα.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε μια περιοχή πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι προϋποθέσεις για την

εφαρμογή τους. Πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη σημασία στους φυσικούς και ανθρωπογενείς πόρους, έτσι ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν σωστά. Επιπλέον, σημαντική θεωρείται και η προσφορά των φορέων. Οι φορείς που μπορούν να βοηθήσουν είναι οι οργανισμοί προστασίας του χερσαίου και του θαλάσσιου περιβάλλοντος, της χλωρίδας και της πανίδας και γενικότερα οργανώσεις που ασχολούνται με θέματα του τουρισμού. Κύριο ρόλο, όμως, έχουν οι τοπικοί φορείς οι οποίοι θα πρέπει να στοχεύουν στη εξέλιξη του τόπου τους. Γνωρίζουν καλύτερα από όλους τους φορείς πώς να χειριστούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της περιοχής τους.

Η παρούσα εργασία διερευνά τις εναλλακτικές μορφές της Περιφέρειας Ιονίων νήσων. Η περιφέρεια αυτή πρόκειται για τουριστική ζώνη, αφού αποτελείται από νησιά. Στα νησιά ο τουρισμός είναι αρκετά διαδεδομένος και παρουσιάζουν περισσότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, σε σχέση με άλλες περιοχές της Ελλάδας. Στα χαρακτηριστικά των ιονίων νησιών συμπεριλαμβάνονται τα καταπράσινα τοπία, τα οικοσυστήματα, οι παραλίες, η χλωρίδα και η πανίδα, τα σπάνια γεωλογικά φαινόμενα, η πολιτιστική κληρονομιά και φυσιογνωμία τους, η ιδιαίτερη αρχιτεκτονική τους επηρεασμένη από τους Ενετούς και τα τοπικά τους προϊόντα. Όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά τα καθιστούν ικανά για την αξιοποίηση μορφών εναλλακτικού τουρισμού, αν εκμεταλλευτούν ορθά.

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε για την μελέτη του θέματος της εργασίας σε σχέση με την Περιφέρεια Ιονίων νήσων, συμπεραίνεται πως οι νεότερες ηλικίες τουριστών και κυρίως αλλοδαποί ασχολούνται με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Η μόνη μορφή που δεν είναι καθόλου αναπτυγμένη στα ιόνια νησιά είναι ο τουρισμός υγείας. Οι υπόλοιπες μορφές εμφανίζονται αλλά δεν είναι το ίδιο ανεπτυγμένες. Οι μορφές που αναπτύσσονται περισσότερο είναι αυτές που στηρίζονται στο φυσικό περιβάλλον, στη θάλασσα, στη πολιτιστική κληρονομιά και στη θρησκευτική παράδοση. Οι μορφές αυτές είναι ο θαλάσσιος, ο οικοτουρισμός, ο πολιτιστικός, ο θρησκευτικός και ο περιπατητικός τουρισμός. Ο αγροτουρισμός παρότι βασίζεται στην εξοχή δεν είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένος, προφανώς γιατί δεν υπάρχουν τα κατάλληλα αγροτουριστικά καταλύματα στη περιφέρεια. Γι' αυτό το λόγο, θα πρέπει οι τοπικοί φορείς να ασχοληθούν με τα βασικά προβλήματα των νησιών, όπως οι ελάχιστες συγκοινωνιακές υποδομές. Θα πρέπει να αναβαθμιστούν οι υπάρχουσες συγκοινωνιακές υποδομές και να καθιερωθούν περισσότερα δρομολόγια από και προς τα ιόνια νησιά για την ευκολότερη πρόσβαση σ' αυτά. Οι τοπικοί φορείς και επιχειρηματίες θα πρέπει να μεριμνήσουν για την βελτίωση και την ανάπτυξη πιο εξελιγμένων καταλυμάτων

και εστιατόριων από αυτά που ήδη υπάρχουν στα νησιά. Επιπλέον, θα πρέπει να κατασκευαστούν γήπεδα για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού.

Τέλος, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να προσφέρουν πολλά πλεονεκτήματα, όπως προστασία του περιβάλλοντος και επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου στα Ιόνια νησιά, αν σχεδιαστούν και υλοποιηθούν σωστά από τους τοπικούς φορείς και τις τουριστικές επιχειρήσεις. Θα πρέπει να στηριχθούν στη προβολή και τη καλή διαφήμιση των νησιών από τη τηλεόραση, το διαδίκτυο και τα τουριστικά περιοδικά. Επομένως, η Περιφέρεια Ιονίων νήσων έχει περιθώρια ανάπτυξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, αρκεί μόνο να γίνει η σωστή διαχείριση του ζητήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1.ΒΙΒΛΙΑ

- Ανδριώτης, Κ. (2005) *Τουριστική Ανάπτυξη & Σχεδιασμός*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε.
- Ηγουμενάκης, Γ. Ν. & Ηγουμενάκης, Ν. Γ. (2013) *Τουριστική Ανάπτυξη μια αποτίμηση της δυναμικής της στην οικονομική ανάπτυξη*. Αθήνα: Εκδοτικός Οίκος Φαίδιμος.
- Θεοχάρης, Ν. (2012) *Front Office Management Οργάνωση- Λειτουργία- Διεύθυνση Τμήμα υποδοχής Ξενοδοχείου*. Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.
- Κοκκώσης, Χ., Τσάρτας, Π. & Γκρίμπα, Ε. (2011) *Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού Ζήτηση και Προσφορά Νέων Προϊόντων Τουρισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Μοίρα, Π. (2009) *Θρησκευτικός Τουρισμός*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Παπαγεωργίου Α. Ν. (2007) *Οργάνωση & Λειτουργία Τουριστικών Γραφείων*. Αθήνα: Εκδοτικός οίκος Interbooks.
- Σωτηριάδης, Μ. & Φαρσάρη, Ι. (2009) *Εναλλακτικές και Ειδικές Μορφές Τουρισμού Σχεδιασμός Management και Marketing*. Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.
- Holden A. (2008) *Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό*. 3^η εκδ. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Lickorish L. J. & Jenkins C. L. (2004) *Μια Εισαγωγή Στον Τουρισμό*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

2. ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<https://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3483/1046.pdf> [25/06/2017]

http://www.hellenistyka.umk.pl/data/_uploaded/file/Materialy/nowogrecki/Turystyka%20masowa.pdf [28/06/2017]

<http://www.travellersgreece.com/> [7/07/2017]

<http://www.opengov.gr/yppol/?p=830> [30/07/2017]

<https://agrotourism.wordpress.com/Οι-μορφές-αγροτουρισμού/> [31/7/2017]

<http://www.leventis-kefalonias.gr/index.html> [2/08/2017]

<http://agrozenia.net/> [3/08/2017]

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/agrotourism>) [2/08/2017]

<https://ecozante.com/gr/ampelostrates-farm> [4/08/2017]

<http://kerkyrainfo.gr/> [5/08/2017]

<http://www.xarths-ellados.gr/> [5/08/2017]

[http://www.spasmenivrisi-studios.gr/agrotourismos.php /](http://www.spasmenivrisi-studios.gr/agrotourismos.php/) [6/08/2017]

<https://www.bioporos.gr/> [7/08/2017]

<http://altertourism.gr/> [8/08/2017]

<http://www.wwf.gr/> [8/08/2017]

http://www.gnto.gov.gr/sites/default/files/files_basic_pages/Master_Plan_Agrotouristiki_2004.pdf [9/08/2017]

<http://kefaloniahithaca.gr/apartments/%cf%80%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%b2%ce%b1%ce%bb%ce%bb%ce%bf%ce%bd/?lang=el> [10/08/2017]

<http://kefaloniahithaca.gr/apartments/%ce%b9%ce%b8%ce%b1%ce%ba%ce%b7/?lang=el> [10/08/2017]

<http://www.zanteisland.com/el/talassio-parko-zakynthos.php> [12/08/2017]

<http://www.corfuland.gr/el/diafora/kerkyra/afieroma-stis-limnes-limnopoyles-kai-limnothalasses-tis-kerkyras.html> [21/08/2017]

<http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3468/1032.pdf> [27/08/2017]

<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/politistikos-tourismos> [27/08/2017]

<http://www.seos-project.eu/modules/heritage-conservation/heritage-conservation-c02-p01.gr.html> [29/08/2017]

http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm [29/08/2017]

<http://www.corfu-kerkyra.eu/> [30/08/2017]

<http://www.zanteisland.com/> [30/08/2017]

<http://www.lefkadaslowguide.gr/pages/sightseeing/page.php?id=4&page=2> [31/08/2017]

<http://www.athinorama.gr/travel/greece/guide.aspx?artid=278&did=441&aid=730235> [31/08/2017]

http://eftanha.blogspot.gr/2012/04/blog-post_29.html [31/08/2017]

<http://www.kefaloniatours.gr/> [31/08/2017]

<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/tourismos-ygeias-eveksias> [1/09/2017]

<http://www.iama.gr/> [2/09/2017]

<http://www.gtp.gr/LocPage.asp?ID=6621&lng=1> [4/09/2017]

<https://kefaloniasland.org/> [4/09/2017]

http://www.visitgreece.gr/el/greek_islands/paxi [6/09/2017]

<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/thalassios-tourismos> [7/09/2017]

https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/docs/body/coastal-and-maritime-tourism_el.pdf [9/09/2017]

<https://repository.kallipos.gr/> [15/09/2017]

http://www.jmc.uoa.gr/fileadmin/jmc.pspa.uoa.gr/uploads/PDFs/20170424_Yachting_thalassios_tourismos_-_Manologloy.pdf [20/09/2017]

<https://s3.amazonaws.com/> [20/09/2017]

<https://ecozante.com/> [20/09/2017]

<http://www.discovergreece.com/> [20/09/2017]

<https://golefkas.gr/athlitikos-toyrismos/#.WcNX6bhIwXY> [21/09/2017]

<http://www.religiousgreece.gr/> [22/09/2017]

<http://ithacorama.com/> [23/09/2017]

<http://paxos-map.com/> [23/09/2017]

<https://frapress.gr/2015/03/i-techni-tis-gastronomias/> [24/09/2017]

http://sete.gr/fileuploads/gastro_files/100222gastronomy_f.pdf [24/09/2017]

<https://samosweb.aegean.gr/samiakigi/?service=%CE%B3%CE%B1%CF%83%CF%84%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82->

[%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82](#)
[25/09/2017]

<http://www.greekgastronomyguide.gr/> [25/09/2017]

<https://kefaloniaisland.org/> [26/09/2017]

<http://www.zakynthos.gov.gr/zakynthos-island/enalaktikos-tourismos/gastronomia.html>
[26/09/2017]

<https://sites.google.com/site/eptanisagr/topika-proionta> [26/09/2017]

<http://gastrotourismos.gr> [26/09/2017]

<http://www.wwf.gr/> [29/09/2017]

<http://web-greece.gr/extremesports/> [29/09/2017]

<https://www.piperies.gr/posts/eleytheri-ptosi-sto-nayagio-tis-zakynthoy> [29/09/2017]

<http://www.travelstyle.gr/oi-pleon-dhmofiloios-proorismoi-sth-nellada-gia-extreme-sports/>
[29/09/2017]

<http://www.ypaithros.gr/o-peripatitikos-tourismos-paragontas-touristikis-anaptyxis/>
[1/10/2017]

<http://www.altercorfu.com/> [1/10/2017]

<http://www.topoguide.gr/> [1/10/2017]

<http://www.walking-in-lefkada.gr/el/#diadromes> [1/10/2017]

<https://kefaloniaisland.org/el/activities/hiking/> [2/10/2017]

<https://sites.google.com/site/ithakitrekking/gr> [2/10/2017]

<http://www.oikopress.gr/index.php/anadimosieuseis/272-2012-12-05-09-55-42> [3/10/2017]

<http://www.oaed.gr/koinonikos-tourismos> [3/10/2017]

<http://www.kemen.gr/> [4/10/2017]

<http://www.opengov.gr/minenv/?p=5148> [13/10/2017]

<http://www.epiheirimatikotita.gr/> [16/10/2017]

<http://helsemajunior.gr/zip/igrotopoi-elladas.pdf> [11/11/2017]

<http://altertourism.gr/to-diktyo> [20/11/2017]

<http://www.mintour.gov.gr/Ministry/SupervisedOrganisations/GreekNationalTouristOrganisation> [30/11/2017]

<http://www.mintour.gov.gr/ForeignAffairs/InternationalOrganizations> [30/11/2017]

<http://www.ypes.gr/> [1/12/2017]

<https://agrotourism.wordpress.com/> [5/12/2017]

<http://www.envedu.gr/Documents/%ce%a0%ce%95%ce%95%ce%9a%ce%a0%ce%95%20%ce%a4%ce%b5%cf%8d%cf%> [8/12/17]

<http://www.helsema.gr/> [9/12/17]

http://sete.gr/fileuploads/basic_tourism_terminology/OrismoiStatistikonTourismou.pdf [11/12/2017]

http://www.dsanet.gr/Epikairothta/Nomothesia/n3498_06.htm [12/12/2017]

http://www.psdmh-chania.gr/attachments/014_estiatoria.pdf [13/12/2017]

<http://www.agrodata.gr/> [14/12/2017]

/gnto.gov.gr/sites/default/files/fek_1393_2007.pdf [14/12/2017]

<http://www.epest.gr/page.php?id=7> [14/12/2017]

<https://static.eudoxus.gr/books/65/chapter-11765.pdf> [21/12/2017]

<https://statistics.scientist.gr/14.pdf> [22/12/2017]

https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5360/1/01_chapter_04.pdf [22/12/2017]

<https://eepf.gr/el/blueflags-awarded-greek-beaches-marinas> [24/01/2018]

<http://new.imk.gr/el/info.asp?CatID=5&scatid=28&EntityID=32> [27/01/2018]

<https://greece.terrabook.com/el/kefalonia/page/agios-gerasimos-kefalonias/>[27/01/2018]

<https://www.filoxeno.com/articles/intercept?categoryid=44252&lat=38.64111&lon=20.69751&place=%CE%9B%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%AC%CE%B4%CE%B1&polygonType=municipality&seotitle=%CF%86%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%BF-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%B2%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%BD-%CE%BB%CE%B5%CF%85%CE%BA%CE%B1%CE%B4%CE%B1&flag=menu>
[16/10/2018]

3. ΑΡΘΡΑ

Βερνάδου, Α., Υφαντίδου, Γ., Αποστολοπούλου, Δ., Κώστα, Γ., Τσίτσκαρα, Ε., Μιχαλοπούλου, Μ. (2012) Διερεύνηση του προφίλ του αθλητικού τουρίστα σε σχέση με την υψηλή προτίμηση τουριστικού ρόλου/ συμπεριφοράς στον Κλασικό μαραθώνιο της Αθήνας 2012. *Jstar*. (7), pp. 1-9. <http://www.jstar.gr/onlinepic/Vol7%20-%20Vernadou%20-%20a.pdf> [14/09/2017]

Κουσσούνης, Σ., 2016, Η Ελλάδα του θρησκευτικού τουρισμού. *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, [internet] 13 Αυγούστου. Διαθέσιμο από:

<http://www.kathimerini.gr/871014/article/epikairothta/ellada/h-ellada-toy-8rhskeytikoy-toyrismoy> [2/02/2018]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Η έρευνα αυτή διεξάγεται στα πλαίσια Πτυχιακής εργασίας του Τμήματος Διοίκησης Οικονομίας και Επικοινωνίας Πολιτιστικών και Τουριστικών Μονάδων του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας με έδρα τον Πύργο Ηλείας . Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των τουριστικών επιχειρήσεων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, σε σχέση με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Η συμμετοχή σας είναι ανώνυμη και απαντώντας στο ερωτηματολόγιο συμβάλετε σημαντικά στην ολοκλήρωση της έρευνας.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. ΦΥΛΟ

- α. Άνδρας
β. Γυναίκα

2. ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

- α. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
β. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
γ. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
δ. Μεταπτυχιακό
ε. Διδακτορικό

3. ΕΙΔΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

- α. Ξενοδοχείο
β. Ενοικιαζόμενα Δωμάτια
γ. Τουριστικό Γραφείο
δ. Άλλο:

4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΛΑΤΩΝ

- α. Υψηλό
β. Μεσαίο
γ. Χαμηλό

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

5. Σε ποιες ηλικίες πιστεύετε ότι έχουν περισσότερο απήχηση οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

- α. 18-24
β. 25-34
γ. 35-44

- δ. 45-54
- ε. 55-64
- στ. 65 και άνω

6. Ποιό θεωρείτε ότι είναι το επίπεδο της μέσης δαπάνης των πελατών που ασχολείται με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού;

- α. Υψηλό
- β. Μεσαίο
- γ. Χαμηλό

7. Ποιοί είναι οι βασικοί πελάτες των εναλλακτικών μορφών τουρισμού;

- α. Έλληνες
- β. Αλλοδαποί
- γ. Τόσο Έλληνες όσο και αλλοδαποί
- δ. Δεν γνωρίζω/ Δεν απαντώ

8. Ποια εθνικότητα αλλοδαπών τουριστών πιστεύετε ότι ενδιαφέρεται περισσότερο για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην περιοχή;

- α. Βρετανοί
- β. Ιταλοί
- γ. Γάλλοι
- δ. Γερμανοί
- ε. Ρώσοι
- στ. Άλλο:

9. Ποιες από τις παρακάτω εναλλακτικές μορφές τουρισμού θεωρείτε ότι έχουν αναπτυχθεί στη περιοχή; (παρακαλώ απαντήστε για κάθε κατηγορία ξεχωριστά)

	Συμφωνώ	Διαφωνώ	Δεν γνωρίζω
Αγροτουρισμός			
Οικοτουρισμός			
Πολιτιστικός			
Τουρισμός Υγείας			
Κοινωνικός Τουρισμός			

Θαλάσσιος Τουρισμός			
Αθλητικός Τουρισμός			
Θρησκευτικός Τουρισμός			
Τουρισμός Περιπέτειας			
Περιπατητικός Τουρισμός			
Γαστρονομικός Τουρισμός			

10. Θεωρείτε ότι έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλες υποδομές για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού στη περιοχή;

α. Ναι

β. Όχι

11. Ποιές υποδομές πιστεύετε ότι χρειάζεται να βελτιωθούν για την περαιτέρω ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού;

α. Καταλύματα

β. Εστιατόρια

γ. Συγκοινωνιακές υποδομές

δ. Άλλο :

12. Πόσο θεωρείτε ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού προωθούν την τοπική ανάπτυξη;

α. Καθόλου

β. Λίγο

γ. Αρκετά

δ. Πολύ

13. Πιστεύετε ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού οι οποίες έχουν αναπτυχθεί στην περιοχή προβάλλονται ικανοποιητικά;

α. Ναι

β. Όχι

γ. Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ

14. Εάν απαντήσατε αρνητικά στην προηγούμενη ερώτηση, αναφέρατε ποιιά / ποιές μορφές θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περαιτέρω κατά την άποψή σας.

Αγροτουρισμός	
Οικοτουρισμός	
Πολιτιστικός	

Τουρισμός Υγείας	
Κοινωνικός Τουρισμός	
Θαλάσσιος Τουρισμός	
Αθλητικός Τουρισμός	
Θρησκευτικός Τουρισμός	
Τουρισμός Περιπέτειας	
Περιπατητικός Τουρισμός	
Γαστρονομικός Τουρισμός	

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΣΑΣ!